

**Gemeente
Haarlem**

November 2020
Data, Informatie en Analyse
In opdracht van de gemeente
Haarlem

Corona Impact Monitor Gemeente Haarlem Editie november 2020

Onderzoeksrapport

Inleiding

Aanleiding en achtergrond

Corona en de maatregelen die genomen worden om het virus in te dammen zorgen voor een complexe situatie. De coronacrisis heeft economische, sociaal-maatschappelijke en financiële impact op gemeenten. Uit een analyse voor VNG Realisatie door Andersson Elffers Felix bleek dat de crisis grote gevolgen (financiële) gevolgen heeft voor gemeenten en dat bijna elk beleidsveld wordt geraakt.

In juli gestart met de Regionale Corona Impact Monitor die een beeld geeft de coronacrisis in de Haarlem en de regiogemeenten. In deze monitor worden deels dezelfde gegevens gebruikt, maar ligt de focus op de gemeente Haarlem in plaats van de regio. Daarnaast is het een verdieping op de regionale monitor en zijn een aantal indicatoren nieuwe indicatoren toegevoegd. Hierbij gaat het onder andere om indicatoren op het gebied van cultuur, toerisme en vastgoed.

De inzichten van de monitor kunnen houvast bieden om focus aan te brengen in het gemeentelijk beleid. Voor februari 2021 staat een volgende monitor gepland. Door de periodieke oplevering houdt de gemeente Haarlem steeds de vinger aan de pols bij de maatschappelijke ontwikkelingen en is het mogelijk om hierop in te springen.

Methode

De afdeling DIA (Data, Informatie en Analyse) heeft de regie bij de monitor en heeft een overzicht van beschikbare, betrouwbare en mogelijk relevante indicatoren gemaakt. Hierover is afstemming geweest waarna de definitieve indicatorenlijst is vastgesteld.

Bij de indicatoren is de volgende thema-indeling aangehouden:

- Peilingen (inwonerspanel en ondernemerspanel)
- Economie
- Cultuur
- Toerisme
- Sociaal-maatschappelijk
- Ondersteuningsmaatregelen, werk en inkomen
- Vastgoed en Woningmarkt

Medio juli 2020 is gestart met het binnenhalen, ordenen en structuren van gegevens voor de eerste monitor. Tijdens een evaluatie eind september is besloten om de tweede monitor uit te breiden met de indicator Wmo-gebruik en de monitor verder gelijk te houden.

Deze gebruikte gegevens zijn deels afkomstig uit gemeentelijke administraties. Daarnaast zijn een aantal openbare- (bijv. CBS, UWV) en betaalde bronnen (bijv. LISA) gebruikt. Ook zijn resultaten van peilingen uit het Inwonerspanel en het Ondernemerspanel van de gemeente Haarlem opgenomen.

In dit rapport worden de verzamelde data samengebracht, gepresenteerd en geanalyseerd. De bestaande gegevensreeksen uit de eerste monitor zijn uitgebreid met de meest recente gegevens.

Volledigheid van de monitor

Vanwege uiteenlopende redenen zijn niet alle indicatoren uit het Plan van Aanpak opgenomen in de monitor. [Bijlage 2](#) bevat een lijst met niet-opgenomen indicatoren voorzien van toelichting waarom deze keuze is gemaakt.

Actualiteit

De cijfers in de grafieken en tabellen lopen tot en met het derde kwartaal van 2020. In een aantal gevallen waren nog geen cijfers voor het derde kwartaal en zijn de meeste recente gegevens gebruikt. De uitkomsten van de monitor zijn dan ook een momentopname. Voor de duiding van de ontwikkelingen worden ook actuelere artikelen en rapporten aangehaald.

Begrippenlijst

De definitie van verschillende indicatoren is opgenomen in [bijlage 1](#).

Interactieve links

Het rapport werkt met interactieve links naar achterliggende rapporten en stukken, zodat de lezer zich desgewenst op een thema kan verdiepen. De links zijn herkenbaar doordat ze onderstreept zijn. Er is uiteraard een groot aanbod aan corona-gerelateerde bronnen, dus er is sprake van een selectie. In [bijlage 3](#) staan alle in het rapport genoemde bronnen per thema.

Trendgrafieken

In het rapport komen verschillende trendgrafieken voor. Ontwikkelingen worden daarin vanaf een beginpunt vergeleken tussen de gemeenten. Bijvoorbeeld: een score van 110 betekent dat het getoonde vanaf het beginpunt met 10 procent is toegenomen. In de titels van de figuren en tabellen in het rapport staat aangegeven of het om een trend (ontwikkeling) of absolute aantallen gaat.

Onzekere verwachtingen

In het rapport worden bij enkele indicatoren verwachtingen over de toekomst uitgesproken. Deze zijn voor een groot deel gebaseerd op rapporten en scenarioschetsen van externe bronnen zoals bijvoorbeeld CBS, CPB en UWV. Daarnaast is een deel van de verwachtingen gebaseerd op wat experts op een specifiek thema zeggen over ontwikkelingen in hun themagebied. Hierbij is geprobeerd om de verwachtingen te schetsen op basis van de meest gangbare inzichten. De tijd sinds de coronacrisis heeft laten zien dat veel verwachtingen niet volledig uitkomen. De in het rapport geschetste toekomstverwachtingen zijn aannemelijk, maar hangen ook af van veel externe factoren. Met name de ontwikkelingen rondom het virus spelen hierin een grote rol.

Samenvatting Gemeentelijke Corona Impact Monitor november 2020

Peilingen inwonerspanel en ondernemerspanel

- Panelleden van het online inwonerspanel geven hun leven een 7,3. Dit blijkt uit een onderzoek dat eind september is uitgezet. Een kwart is momenteel niet tevreden met de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding. Inwoners bezoeken na de corona-uitbraak minder vaak de binnenstad, maar gaan vaker naar Haarlemse parken.
- Eind augustus vond ook een onderzoek plaats in het ondernemerspanel. Driekwart van de ondervraagde Haarlemse ondernemers had in de maanden april tot en met juni minder omzet dan een jaar eerder. Verder hadden ondernemers ook veel last van het wegvallen van vraag en opdrachten of het verlies van klanten.
- Alle uitkomsten van de onderzoeken in het inwonerspanel en het ondernemerspanel staan in aparte rapportages.

Economie

- Zowel het consumentenvertrouwen als het ondernemersvertrouwen daalde sterk in het tweede kwartaal van 2020 in de provincie Noord-Holland. In het derde kwartaal stabiliseert het consumentenvertrouwen zich een laag niveau. Het ondernemersvertrouwen neem iets toe, maar de score is nog steeds sterk negatief. De ontwikkelingen hangen samen met de economische ontwikkeling. De verwachting is dat het vertrouwen toeneemt zodra het economisch beter gaat of als er zicht is op het einde van de crisis.
- In de eerste drie kwartalen van 2020 waren er 13 faillissementen in Haarlem. Een jaar eerder waren dit er nog 21 in dezelfde periode. In het derde kwartaal van 2020 ging maar één Haarlems bedrijf failliet. Ook in Nederland is er geen toename van faillissementen in 2020. De steunmaatregelen van de overheid spelen hierbij een rol. De verwachting is evenwel dat het aantal faillissementen nog toeneemt als steunmaatregelen aflopen.

- Het UWV verwacht zeer sterke banenkrimp in de sectoren horeca, cultuur en overige dienstverlening. Deze sectoren vertegenwoordigen in Haarlem 12% van de arbeidsmarkt. In Nederland is dit 10%. De verwachting is dus dat dit deel van de lokale arbeidsmarkt sterk de gevolgen van corona zal merken.
- Sinds 2018 zijn er elk kwartaal meer nieuwe bedrijfsvestigingen in de Haarlem dan dat er verdwijnen. Met de toename stijgt ook het aandeel zzp'ers en het aantal banen. Per saldo komen er sinds de coronacrisis minder vestigingen en daaraan gerelateerde banen bij. In het tweede kwartaal verdwenen er zelfs banen door de bedrijvendynamiek. Het derde kwartaal kende een positief saldo.
- Het tweede kwartaal was de economisch krimp het sterkst. Het derde kwartaal was positiever. Dit staat los van de werkgelegenheidsontwikkeling binnen de bedrijven. Daar is vooralsnog alleen indirect zich op, bijvoorbeeld via de ontwikkeling van het aantal WW-uitkeringen.
- De bedrijvendynamiek verschilt per sector: vooral bij cultuur, horeca en ICT is de ontwikkeling negatief. In de zakelijke dienstverlening, handel en bouw ontstaan per saldo in 2020 juist veel banen door de het ontstaan en verdwijnen van bedrijven.
- De verkeersdrukte nam na de lockdown in maart sterk af. In de maanden er loopt de drukte wel weer op. Mogelijk ook omdat men het ov wil ontlasten. Bij de Haarlemse parkeergarages was het in april namelijk juist drukker.

Samenvatting Gemeentelijke Corona Impact Monitor november 2020 (2)

Cultuur

- Het bezoek aan Haarlems musea en de schouwburg is 2020 fors afgenomen. Vooral in het tweede kwartaal waren er vanwege sluitingen weinig bezoekers. In het derde kwartaal is er iets van herstel, maar de aantallen zijn duidelijk lager dan eerdere jaren. In oktober sloten de musea opnieuw tijdelijk. Inmiddels zijn ze weer open, maar de toekomst blijft vanwege de ontwikkeling van corona onzeker.
- Ook de bibliotheken en het filmbezoek met Cinevillepas nam als gevolg van de coronamaatregelen sterk af. De ontwikkelingen van de ledenaantallen zijn minder duidelijk. Maar ook voor de bibliotheek en het filmbezoek hangt veel af van eventuele nieuwe maatregelen.

Toerisme

- De toeristisch-recreatieve sector zorgt voor 8% van de werkgelegenheid in Haarlem. Vooral de horeca is een belangrijke werkgever. De verwachting is dat de sector als gevolg van minder buitenlandse toeristen nog sterk geraakt zal worden.
- De hotelbezetting en het aantal gasten en overnachtingen laten al een sterk negatieve ontwikkeling zien in 2020. Tussen januari en oktober 2020 was de bezettingsgraad 45% tegen 73% over heel 2019. Naar verhouding zijn er vooral minder zakelijke bezoekers en buitenlandse bezoekers. Het binnenlands toerisme lijkt wel wat toe te nemen, maar deze groep verblijft gemiddeld korter in Haarlem dan buitenlandse toeristen.
- Ook het bezoek aan de VVV en vистиhaarlem.com daalde sterk na de uitbraak van corona. Veel zal voor de toeristische sector dan ook afhangen van ontwikkeling van de pandemie.

Sociaal-maatschappelijk

- In september 2020 zijn er 3% meer actieve cliënten jeugdhulpverlening dan een jaar eerder. Ten opzichte van het voorgaande kwartaal is er een lichte daling. Dit sluit aan bij het beeld dat in die periode de jeugdhulp afgeschaald was. In augustus en september is de instroom weer groter dan de uitstroom. Mogelijk zit hier nog een deel van eerder uitgestelde hulp bij.
- Sinds 2018 tot de coronacrisis nam het aantal jongeren met jeugdhulp zonder verblijf steeds toe. Tussen januari en juli is er echter een afname. Ook deze hulp werd vanwege de coronacrisis afgeschaald. De toekomstige ontwikkelingen zijn sterk afhankelijk van ontwikkeling van de corona.
- In september 2020 zijn er 10.210 Wmo-cliënten in Haarlem. Dit zijn er 12% meer dan in 2018. De groei vlakt – met name door een verminderde instroom van cliënten – in 2020 iets af. In het tweede kwartaal was de uitstroom iets hoger dan de instroom, maar daarna stijgt het aantal Wmo-cliënten weer.
- In 2020 zijn er in Haarlem meer meldingen van overlast gemaakt dan in andere jaren. Vooral de jeugdoverlast is hard gestegen na de corona-uitbraak. In het derde kwartaal daalt het aantal meldingen wel iets. De hogere cijfers betekenen niet per se dat er meer overlast is dan eerder. Zo is er meer aandacht voor bij handhaving vanwege het coronaprotocol en registreren mensen de overlast eerder omdat ze vaker thuiszitten. Daarnaast is de meldingsbereidheid in de coronaperiode hoog. Mogelijk dat het aantal meldingen de komende periode met de nieuwe strengere maatregelen weer stijgt.

Samenvatting Gemeentelijke Corona Impact Monitor november 2020 (3)

Sociaal-maatschappelijk

- Het aantal gegeven coronaboetes hangt erg af van het gekozen beleid. In Haarlem deelde de gemeente vooral in april en mei boetes uit. Inmiddels is de handhaving aangescherpt en worden weer meer coronaboetes verwacht.
- Het aantal geregistreerde diefstallen, inbraken en gevallen van zakkenrollerij nam na de lockdown af. Waarschijnlijk doordat men meer thuis bleef. Alleen op het aantal winkeldiefstallen is de invloed van corona vrij gering. In het derde kwartaal nemen vooral zakkenrollerij en woninginbraken weer toe ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Verwacht wordt dat dit met een strengere lockdown opnieuw afneemt.
- Het aantal meldingen van huiselijk geweld was in Haarlem in het derde kwartaal 5% lager dan een jaar eerder. Mogelijk komt dit ook doordat gevallen minder snel gedetecteerd worden omdat men minder sociale gelegenheden buitenshuis heeft en het melden lastiger is vanwege de aanwezigheid van anderen in huis. Een duidelijk verband met corona is echter nog niet aangetoond. De ontwikkeling gedurende het jaar, is vergelijkbaar met 2019.

Ondersteuningsmaatregelen, werk en inkomen

- Op de arbeidsmarkt vanaf april 2020 een sterke toename van het aantal WW-uitkeringen toen veel banen verdwenen. Dit terwijl er vanaf 2018 sprake was van een continue afname van WW-ontvangers. Vooral de instroom is hoger dan in eerdere jaren. Vanaf juli daalt het aantal WW-uitkeringen weer. Mogelijk doordat voor veel mensen de kortdurende WW afloopt of omdat men toch weer werk vindt. Verschillende bronnen voorspellen dat de afname slechts stilte voor de storm is en dat de werkloosheid de komende jaren toeneemt.

- In de dienstverlening en transport en logistiek steeg het aantal WW-uitkeringen tussen januari en juni het sterkst.
- Het aantal vacatures daalde in de eerste helft van 2020 in vrijwel alle sectoren in de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond. Dit hangt samen met de coronacrisis. Alleen het aantal vacatures in de ICT steeg.
- Door de toenemende werkloosheid en het dalende aantal vacatures neemt de spanning in alle branches behalve de ICT en pedagogische beroepen af. De markt voor ICT-beroepen blijft evenwel krap. Dit geldt ook voor technische beroepen. Deze sectoren werken al in grote mate digitaal en kunnen zich daardoor makkelijker aanpassen aan de nieuwe situatie.
- In het tweede kwartaal van 2020 waren de minste aanvragen voor schuldhulpverlening vanaf begin 2019. In het derde kwartaal van 2020 steeg het aantal aanvragen weer. Toch zijn er minder aanvragen dan in dezelfde periode in eerdere jaren. Het is onduidelijk of hier sprake is van een corona-effect.
- In Haarlem maakten 1.590 ondernemers gebruik van NOW 2.0 (18% van de bedrijven). Van de eerste NOW-regeling maakte 36% van de ondernemers gebruik. Uit een enquête van UWV blijkt dat dit voornamelijk komt omdat bedrijven minder steun nodig hadden omdat het beter ging na de zomer. De eisen voor NOW3 zijn strenger dan de voorgaande regelingen. De verwachting is daarom dat daar minder gebruik van gemaakt zal worden.
- Het aandeel zzp'ers dat gebruikmaakt van Tozo was het grootst in de maanden april en mei. Vanaf juni is dit stabiel en maakt zo'n 11% van de zzp'ers gebruik van de regeling.

Samenvatting Gemeentelijke Corona Impact Monitor november 2020 (4)

Ondersteuningsmaatregelen, werk en inkomen

- Naast NOW en Tozo kon een deel van bedrijven ook aanspraak maken op de TOGS-regeling. In totaal deden 2.270 bedrijven in Haarlem dit. De meerderheid (55%) van de TOGS-gebruikers is zzp'er, 22% zit in de horecasector.
- Het bijstandsvolume reageert minder sterk, en ook wat trager, op conjuncturele ontwikkelingen dan het WW-volume. Het aantal Bbz-uitkeringen en reguliere uitkeringen verschilt vooralsnog dan ook weinig met de situatie een jaar eerder. Alleen het gebruik van de Participatiewet nam één procent toe. Daarbij maken zzp'ers nu eerder gebruik van Tozo dan Bbz. De verwachting is dat het bijstandsvolume nog toeneemt na verloop van tijd als de andere uitkeringen aflopen.
- Ook het gebruik van de Haarlempas lijkt nog niet te zijn toegenomen. Vanwege administratieve redenen is de volledige ontwikkeling pas duidelijk na afloop van het kalenderjaar.
- Landelijk en op provincieniveau is een stijging van werkloosheid. Op basis van het aantal geregistreerde werkzoekenden is het plausibel dat dit ook in Haarlem zo is. Tussen januari en juni 2020 nam het aantal werkzoekenden met 10% toe. Voor de toekomst hangt veel af van de ontwikkeling van de gehele economie. Het CBS meldde dat er in het derde kwartaal een grote banengroei was.

- Ook in het aantal aangevraagde kwietscheldingen voor belastingen weinig verschil met het voorgaande jaar. Deels komt dit doordat de piek over het algemeen aan het begin van het belastingjaar in januari of februari ligt. Voor 2020 is deze piek dus nog voor corona. Daardoor is het effect van corona ook nog niet inzichtelijk. Volgend jaar is er mogelijk wel een toename. Meer mensen zitten dan zonder werk en hebben dus minder inkomsten.

Vastgoed en woningmarkt

- De coronacrisis lijkt weinig impact op het woningaanbod en de huizenprijs te hebben. In Haarlem steeg de vraagprijs per vierkante meter in 2020 met 10% sinds januari. De krappe markt lijkt belangrijker voor de vraagprijs dan de coronacrisis.
- In Haarlem is in het derde kwartaal 28.809 m² bij 21 kantoren beschikbaar. Aan het begin van 2020 was dit 24.027 m² bij 18 kantoren. Een vijfde van de kantoren wordt al langer dan drie jaar aangeboden. De verwachting is dat in de toekomst het kantoorgebruik anders wordt en met name gericht zal zijn op ontmoetingen en vergaderingen.
- Het bedrijfsruimteaanbod is duidelijk groter dan een jaar eerder. De stijging begint echter al in het laatste kwartaal van 2019. Er is weinig structureel aanbod. Dat betekent dat alle recente groei ook pas in 2020 leeg is komen te staan. De verwachtingen voor de bedrijfsruimtemarkt zijn wisselend. Sectoren waar het slecht gaat, hebben minder ruimte nodig. Maar er zijn ook sectoren die meer ruimte nodig hebben, voor bijvoorbeeld het verzenden van pakketten.

Samenvatting Gemeentelijke Corona Impact Monitor november 2020 (5)

Vastgoed en woningmarkt

- In Haarlem staat begin 2020 5,8% van de 2.364 verkooppunten leeg. Dat is 7,4% van het winkerverkoopvloeroppervlak. Dit is een toename ten opzichte van 2019. Dit komt mede door het vertrek van Hudson's Bay waardoor 8.250 m² leeg kwam te staan. In 2020 is deze leegstand deels weer opgevuld door de vestiging van Hema op twee etages in het pand. Ook in Noord-Holland en Nederland neemt de leegstand tussen 1 januari 2019 en 1 januari 2020 toe.
- Het aantal aangevraagde bouwvergunningen fluctueert de afgelopen jaren erg. Dit geldt ook voor het aantal opgeleverde woningen. Als een groot nieuwbouwproject in een bepaald kwartaal wordt opgeleverd, zorgt dat voor hoge kwartaalcijfers. Daarnaast zijn andere situationele factoren als de stikstofcrisis van invloed. Het effect van corona op de bouw is hierdoor lastig in te schatten. Los van de verklaring is het aantal verleende bouwvergunningen en het aantal opgeleverde woningen in 2020 in Haarlem laag.
- Het aantal actief woningzoekenden in de sociale huursector neemt toe tussen april en september 2020. Mogelijk dat dit ook komt doordat er minder verhuisbewegingen zijn door de krappe woningmarkt. Het aantal aangevraagde urgenties voor sociale huur, is vergelijkbaar met eerdere jaren en hierin is geen corona-effect zichtbaar.
- Bij de Brede Centrale Toegang Kennemerland melden zich tot nu toe in 2020 minder daklozen. Mogelijk door de extra landelijke afspraken en regelgeving die er op gericht zijn dat niemand tijdens deze crisis op straat moet komen te staan. De uitstroom bij de maatschappelijke opvang is echter ook minder dan in 2019. Uit WOB-verzoeken blijkt echter wel dat dakloosheid een toenemend probleem is in Nederland, zeker sinds de uitbraak van corona.

Inhoudsopgave

In het rapport worden per thema de indicatoren besproken. De snelkoppelingen hieronder verwijzen naar de verschillende thema's en de bijlagen:

PEILINGEN (p.10)

ECONOMIE (p. 15)

CULTUUR (p.27)

TOERISME (p.31)

SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJK (p. 36)

ONDERSTEUNINGSMAATREGELEN, WERK & INKOMEN (p. 45)

VASTGOED EN WONINGMARKT (p. 58)

BIJLAGEN (p. 69)

Hoofdstuk: peilingen

In dit hoofdstuk worden de volgende onderdelen behandeld:

Peiling inwonerspanel

Peiling ondernemerspanel

Peilingen: inwonerspanel

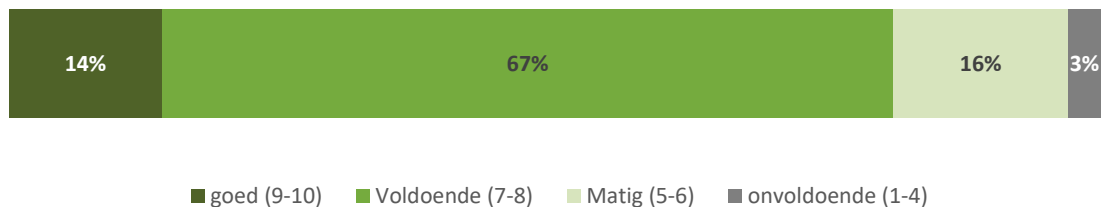
Tussen 24 september en 12 oktober is een onderzoek uitgezet over de gevolgen van corona in het online inwonerspanel van de gemeente Haarlem. Dit was een periode van stijgende coronacijfers, maar nog vóór de strengere maatregelen van 14 oktober. Aan het onderzoek hebben 2.588 van de 5.280 panelleden meegedaan. Op deze en de volgende pagina staan enkele van de belangrijkste uitkomsten. De volledige uitkomsten van dit onderzoek staan in een zelfstandig rapport.

Haarlemmers geven hun leven momenteel gemiddeld een 7,3. Een kwart waardeert het leven sinds de coronacrisis minder. Eén op de acht waardeert het leven nu juist meer. De meeste inwoners, ruim driekwart, zijn momenteel tevreden over hun leven en gezondheid. Vrijtijdsbesteding kan beter, een kwart is daar ontevreden over.

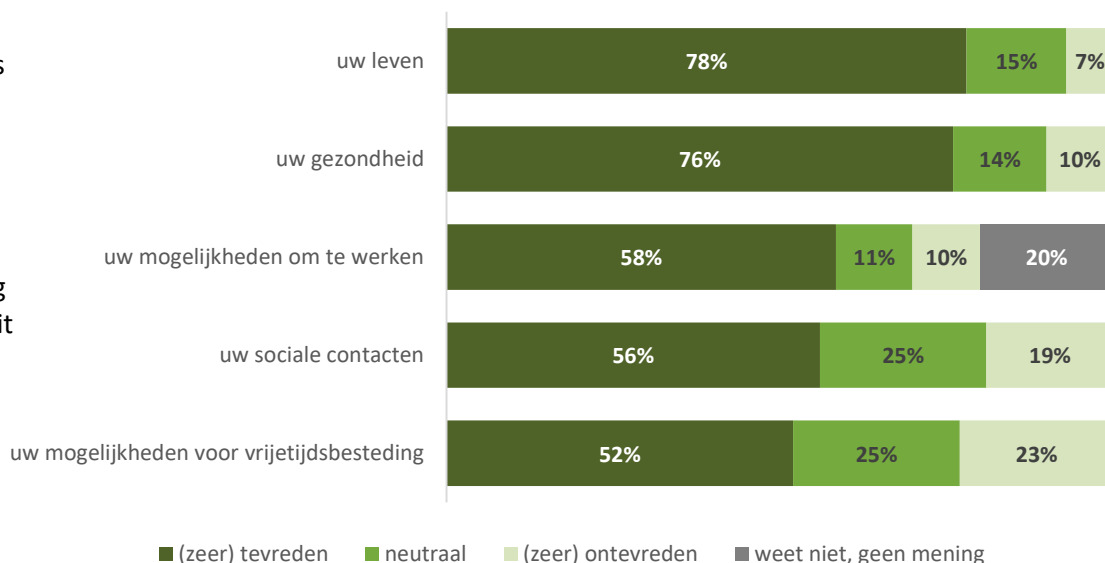
In de komende maanden worden enkele vragen uit deze peiling herhaaldelijk voorgelegd, om zo ontwikkelingen te kunnen zien.

Ook uit landelijk SCP-onderzoek blijkt dat Nederlanders gelukkig zijn met hun leven. Gemiddeld geeft de Nederlander een 7,3. Dit is gelijk met het cijfer dat men in 2019 gaf. Het SCP-onderzoek vond echter wel in de zomer plaats toen er minder coronabesmettingen waren.

Welk rapportcijfer geeft u momenteel aan uw leven in het algemeen? (n=2.584)

Hoe ontevreden of tevreden was u in de afgelopen twee weken met...(n=2.588)

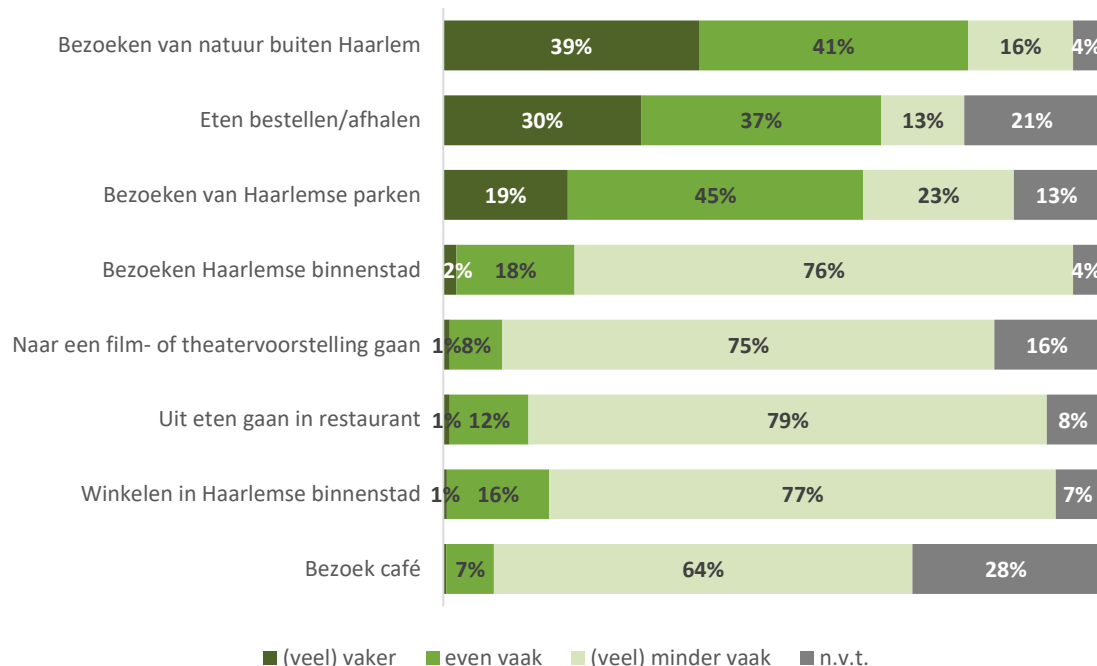
Peilingen: inwonerspanel (2)

Veel activiteiten worden minder ondernomen dan voor de coronacrisis. Driekwart van de Haarlemmers gaat minder naar de Haarlemse binnenstad. Ook het retailbureau RMC ziet in Nederland forse dalingen van binnenstadbezoek.

Haarlemmers bezoeken ook minder vaak de film of het theater. Vier op de vijf inwoners gaan minder uit eten. Eten bestellen, gebeurt daarentegen juist vaker. Ook landelijk zag Thuisbezorgd.nl het aantal bestelling oplopen in 2020. Verder bezoeken Haarlemmers sinds de coronacrisis per saldo vaker parken in de stad en natuur buiten Haarlem.

Vier op de tien inwoners van Haarlem geeft aan meer online te kopen sinds de coronacrisis. Dit sluit aan bij de landelijke cijfers van Thuiswinkel.org.

In hoeverre onderneemt u nu ten opzichte van voor de coronacrisis vaker of minder vaak de onderstaande activiteiten? (n=2.588)

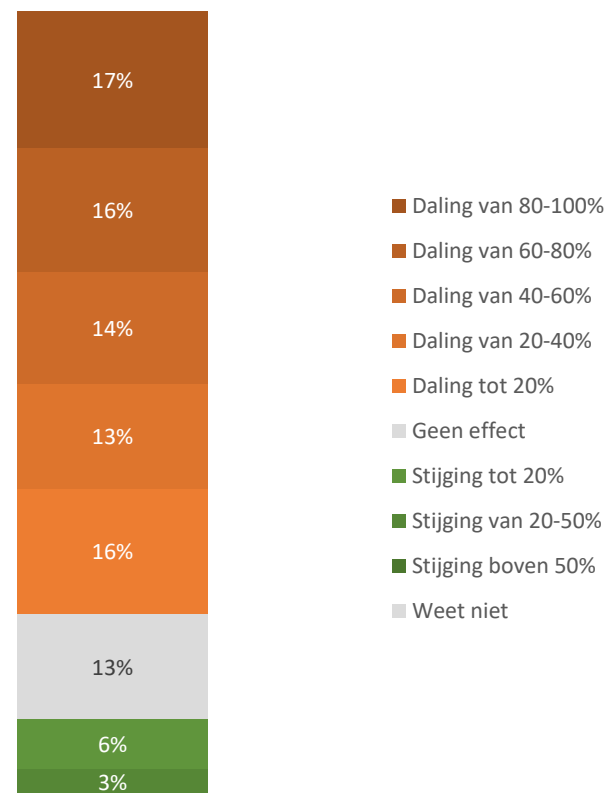
Peilingen: ondernemerspanel

Tussen 27 augustus en 14 september oktober vond een onderzoek plaats over de gevolgen van corona voor ondernemers in het online ondernemerspanel van de gemeente Haarlem. Dit was een periode van stijgende coronacijfers na een zomer waarin veel maatregelen af waren geschaald. Aan het onderzoek hebben 260 van de 711 panelleden aan meegedaan. Op deze en de volgende pagina staan enkele van de belangrijkste uitkomsten. Meer uitkomsten staan in het volledige (separate) rapport.

Driekwart (76%) van de ondervraagde ondernemers had in de maanden april tot en met juni door het coronavirus minder omzet dan in dezelfde periode in 2019. Bij een op de drie ondernemers (33%) is zelfs sprake van een omzetsdaling van 60% tot 100%.

Uit landelijk onderzoek van Kantar uitgevoerd in de periode 29 juni tot en met 5 juli 2020 bleek dat 56% van de ondernemers te maken heeft met dalende omzet.

Welk effect heeft het coronavirus op uw maandomzet?
(periode april-juni 2020 vergeleken met periode april-juni 2019) (n=286)

Peilingen: ondernemerspanel (2)

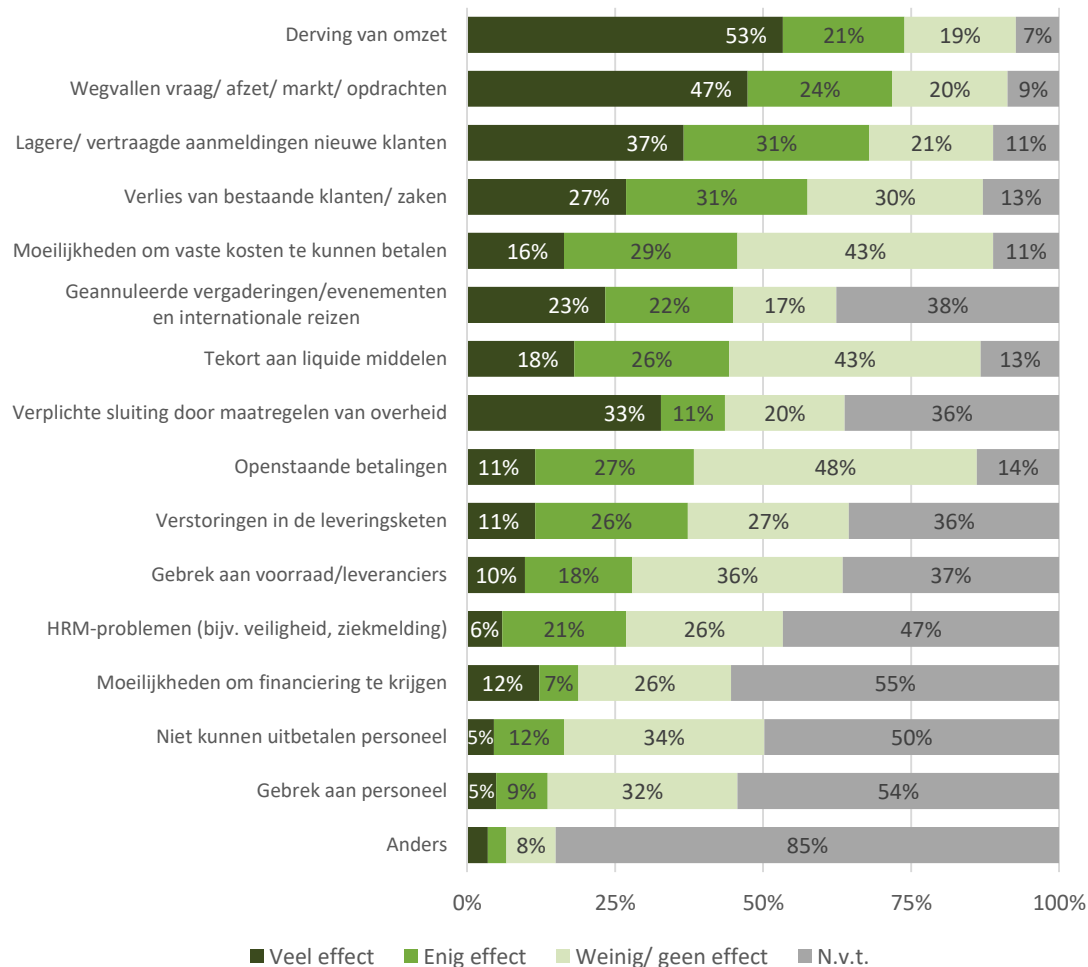
Driekwart (74%) van de ondervraagde ondernemers last te hebben van derving van omzet. Voor de helft (53%) is het effect zelfs sterk negatief effect.

Ook het wegvallen van afzet en opdrachten speelt bij veel ondernemers: voor 47% heeft dit veel effect en voor nog eens 24% enig effect. Verder kreeg meer dan helft van de ondernemers minder aanmeldingen van nieuwe klanten (68%) of verloren ze bestaande klanten (58%).

Twee op de drie ondernemers (64%) kreeg te maken met verplichte sluiting door maatregelen van overheid. Voor de helft van hen (33% van alle ondervraagde ondernemers) had dit veel effect.

In totaal ervoer 91% van de ondervraagde ondernemers enig of veel effect van een van de aspecten, 9% merkten dus nog geen van de genoemde negatieve effecten van de coronacrisis. Waarschijnlijk is dit aandeel afgenomen na de recente gedeeltelijke lockdown toen veel ondernemers weer (deels) moesten sluiten.

Op welk van onderstaande aspecten heeft de coronacrisis voor u als ondernemer een negatief effect? (n=286)

Bron: ondernemerspanel gemeente Haarlem

Hoofdstuk: Economie

In dit hoofdstuk worden de volgende indicatoren behandeld:

Consumentenvertrouwen

Ondernemersvertrouwen

Faillissementen

Banenmarkt

Pendel

Bedrijvendynamiek

Verkeersdrukke

Bezetting parkeergarages

Economie: consumentenvertrouwen

Al snel na de corona-uitbraak halverwege maart volgden scenario's en doorrekeningen van onder andere [CPB](#), [IMF](#) en [DNB](#) over de vooruitzichten voor de Nederlandse economie. Zonder uitzondering werd een periode van economische krimp voorzien.

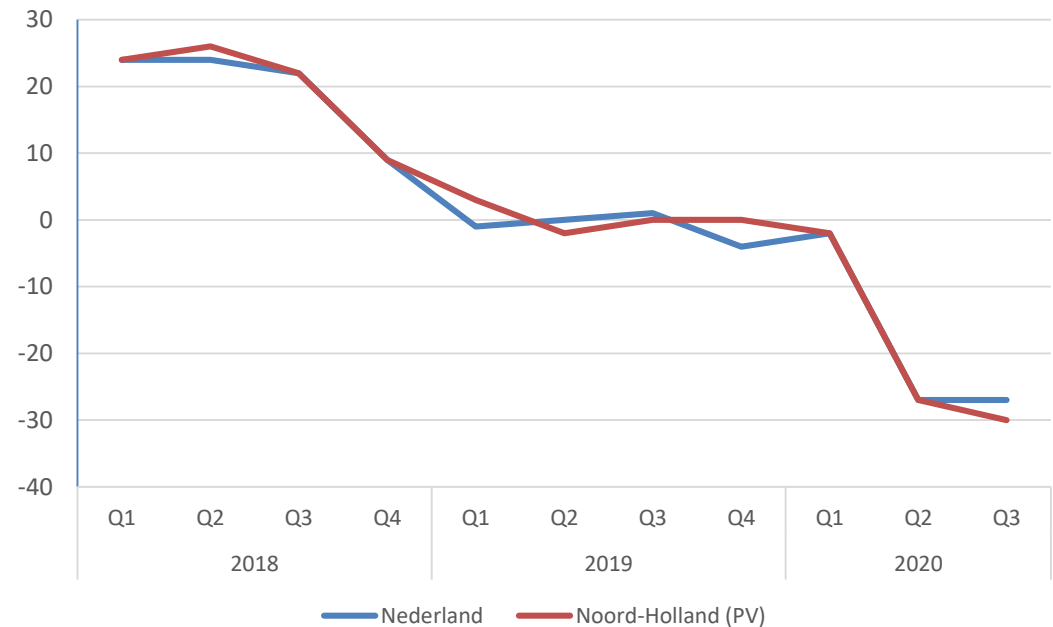
Uit cijfers van het [CBS](#) over het tweede kwartaal van 2020 blijkt dat de economie met 8,5% kromp ten opzichte van het eerste kwartaal. Toch zijn er ook gematigd positieve geluiden. Uit cijfers van [Eurostat](#), vergelijkbaar met het CBS op Europees niveau, blijkt dat de economische krimp in het derde kwartaal (3,9%) in de EU minder was dan in het tweede kwartaal (11,4%). Ook [de Rabobank](#) is optimistisch en verwacht herstel.

Een vergelijkbare ontwikkeling is zichtbaar in consumentenvertrouwen (zie bijlage begrippenlijst voor meer informatie). Na de uitbraak van corona en de daaropvolgende lockdown is het consumentenvertrouwen in kwartaal 2 en 3 van 2020 tot ver onder het nulpunt gedaald, maar de daling is in het derde kwartaal afgevlakt.

Ook de cijfers voor achterliggende deelindicatoren *economisch klimaat* (-53) en *koopbereidheid* (-9) zijn in kwartaal 3 negatief.

De cijfers voor Noord-Holland liggen in lijn met de landelijke ontwikkelingen. De saldi voor *economisch klimaat* (-55) is vergelijkbaar met landelijk. De *koopbereidheid* (-14) is iets lager voor de provincie Noord-Holland dan in Nederland. Er zijn voor deze indicator actuele cijfers op gemeenteniveau beschikbaar.

Absolute ontwikkeling score consumentenvertrouwen

Bron: CBS

Economie: ondernemersvertrouwen

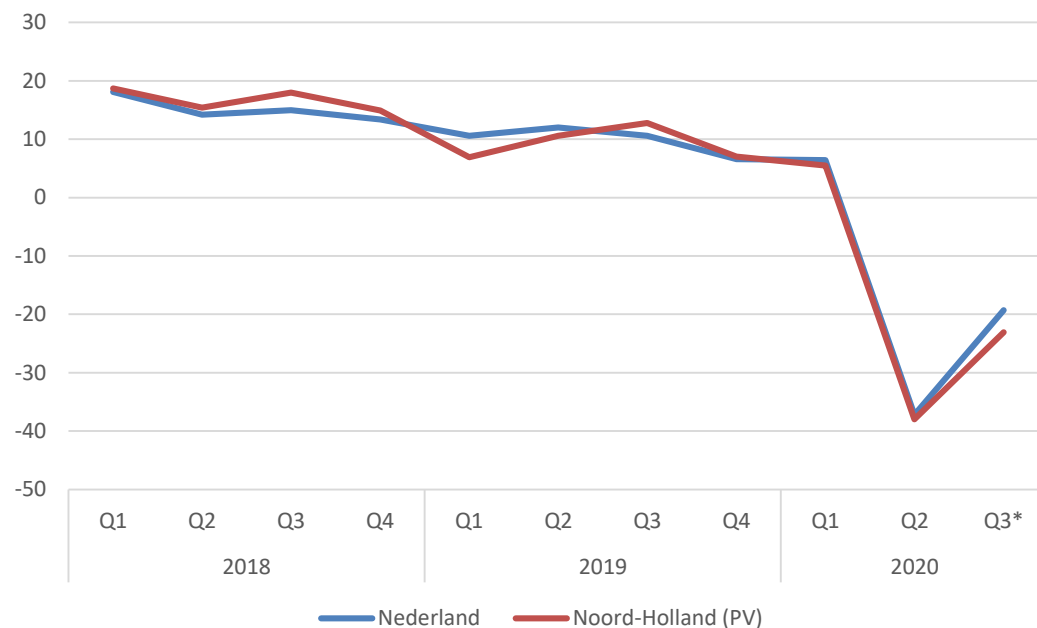
De economische gevolgen van corona verschillen sterk per sector. ING becijferde in september dat vrijwel alle sectoren als gevolg van corona krompen. Het sterkst geldt dit voor de horeca, maar ook transport & opslag en de zakelijke dienstverlening zijn volgens de analyse hard geraakt. Alleen de detailhandel kende groei in 2020. Voor 2021 wordt voor alle sectoren - met uitzondering van de bouw - gedeeltelijk herstel in het eerste kwartaal verwacht. Uiteraard zal veel afhangen van de ontwikkelingen rondom het coronavirus.

Vergelijkbaar met het consumentenvertrouwen (p. 9) meet CBS ook ondernemersvertrouwen. Per saldo daalde het vertrouwen van ondernemers in het tweede kwartaal tot onder de nullijn. In het derde kwartaal herstelde het vertrouwen zich iets. Mogelijk daalt dit in het vierde kwartaal weer naar aanleiding van de in oktober ingestelde coronamaatregelen.

Aan de andere kant kan positief nieuws het sentiment snel ombuigen. Zo zorgde het nieuws over een mogelijk goed werkend vaccin voor flinke koersstijgingen op de beurzen.

De ontwikkelingen zijn vergelijkbaar voor Noord-Holland en Nederland. Er zijn voor deze indicator actuele cijfers op gemeenteniveau beschikbaar.

Absolute ontwikkeling score ondernemersvertrouwen

*voorlopige cijfers.

Economie: faillissementen

In de eerste drie kwartalen van 2020 waren er in de gemeente Haarlem 13 faillissementen. In 2019 en 2018 waren er in dezelfde periode respectievelijk 21 en 18 faillissementen. Ook op landelijk niveau is zijn er minder faillissementen dan in eerdere jaren. Zo registreerde CBS in augustus 2020 zelfs het laagste aantal faillissementen in 21 jaar tijd. Toch bleek uit recent onderzoek van RVO dat driekwart van de internationaal opererende ondernemers last heeft van de coronacrisis bij hun activiteiten.

Op basis van de negatieve geluiden over de Nederlandse economie zouden misschien meer faillissementen verwacht worden. Dit kan waarschijnlijk deels verklaard worden door de afgegeven noodpakketten als NOW en Tozo.

Verder worden faillissementen op basis van eigen aangifte sneller verwerkt door de rechtbank dan faillissementsverzoeken van crediteuren. Aan het laatste type faillissementen gaan namelijk meer procedures en toetsing vooraf waardoor faillissementen vertraagd zichtbaar worden. Daarnaast stoppen veel bedrijven niet door een faillissement, maar door een bedrijfsbeëindiging. De verwachting is nog steeds dat als de noodmaatregelen wegvallen er een snelle toename van faillissementen volgt.

Aantal faillissementen gemeente Haarlem

	2018				2019				2020		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Bouw	0	0	4	1	0	1	0	2	0	3	0
Financiële instellingen	1	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0
Gezondheids- en welzijnszorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Handel (detailhandel en groothandel)	3	1	4	2	1	9	3	2	0	1	0
Horeca	0	0	0	3	0	1	0	0	0	1	0
ICT	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Industrie	1	2	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Overige zakelijke dienstverlening	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Specialistische zakelijke dienstverlening	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0
Verhuur en overige zakelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	1
Vervoer en opslag	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Totaal	5	3	10	7	1	13	7	10	2	10	1

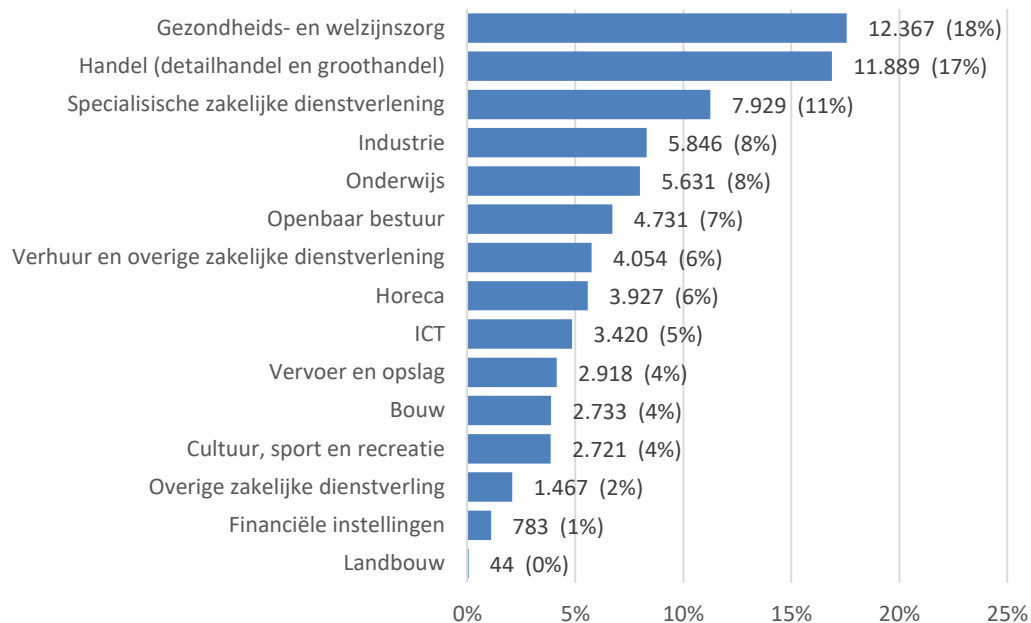
In vergelijking met 2019 zijn er naar verhouding relatief meer faillissementen in de bouw, zorg en overige zakelijke dienstverlening. Maar één handelsbedrijf ging failliet in 2020. In 2019 zorgde deze sector nog voor bijna de helft van alle faillissementen in Haarlem. In het derde kwartaal was er maar één faillissement in Haarlem. De meeste faillissementen (10) vonden plaats in het tweede kwartaal.

Economie: banen naar sector

Uit de regionale arbeidsmarktanalyse voor regio Zuid-Kennemerland en IJmond van UWV blijkt dat er zeer grote krimp van werkgelegenheid in de sectoren horeca, luchtvaart (onderdeel van vervoer en opslag), cultuur, sport & recreatie en verhuur en overige zakelijke diensten (o.a. reisbureaus en uitzendbureaus) wordt verwacht. Het UWV voorziet alleen toekomstige groei in de 'food' detailhandel (niet uitgesplitst in tabel rechts).

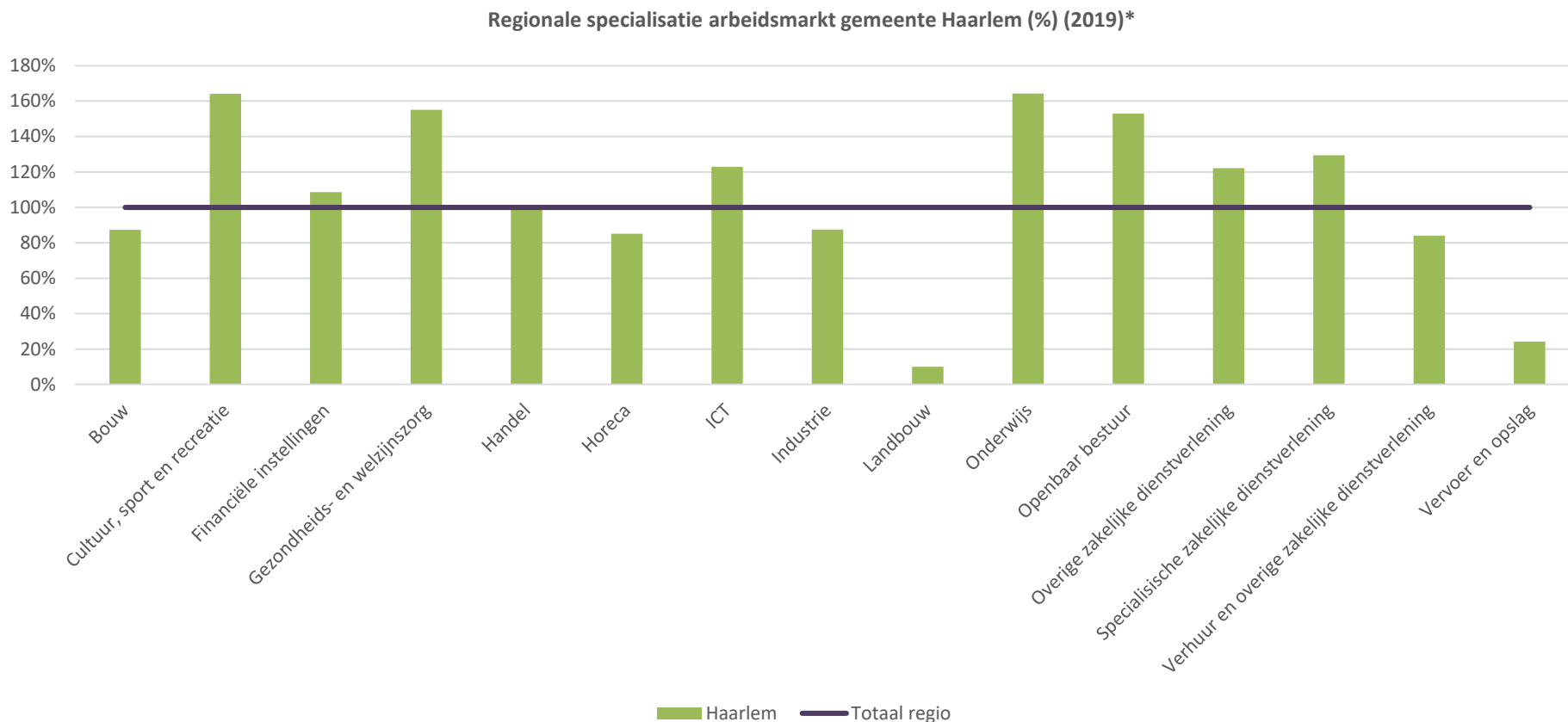
In Haarlem vertegenwoordigen de krimpsectoren ongeveer 12% van de werkgelegenheid. Landelijk is dat 10%. De cultuursector is in Haarlem sterker vertegenwoordigd dan in de regiogemeenten (zie volgende pagina). De zorg is in Haarlem met 12.367 banen in 2019 (18%) de grootste werkgever. Daarna volgt de handel (17%). Er is in Haarlem bijna geen werkgelegenheid in de landbouw. Op de volgende pagina is te zien hoe de werkgelegenheid per gemeente zich verhoudt tot de regionale verdeling.

Aantal en aandeel (%) banen naar sector gemeente Haarlem (2019)*

*2019 is het meest recente peiljaar.

Economie: regionale specialisatie arbeidsmarkt

*2019 is het meest recente peiljaar.

Leeswijzer: de lijn in de figuur staat voor de arbeidsmarktverdeling in de regio (gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Velsen, Uitgeest en Zandvoort). Sectoren met staven die boven de lijn uitkomen zijn in de werkgelegenheidsverdeling in Haarlem sterker vertegenwoordigd dan in de regio. Hoge staven zijn sterk oververtegenwoordigd, lage staven zijn ondervertegenwoordigd.

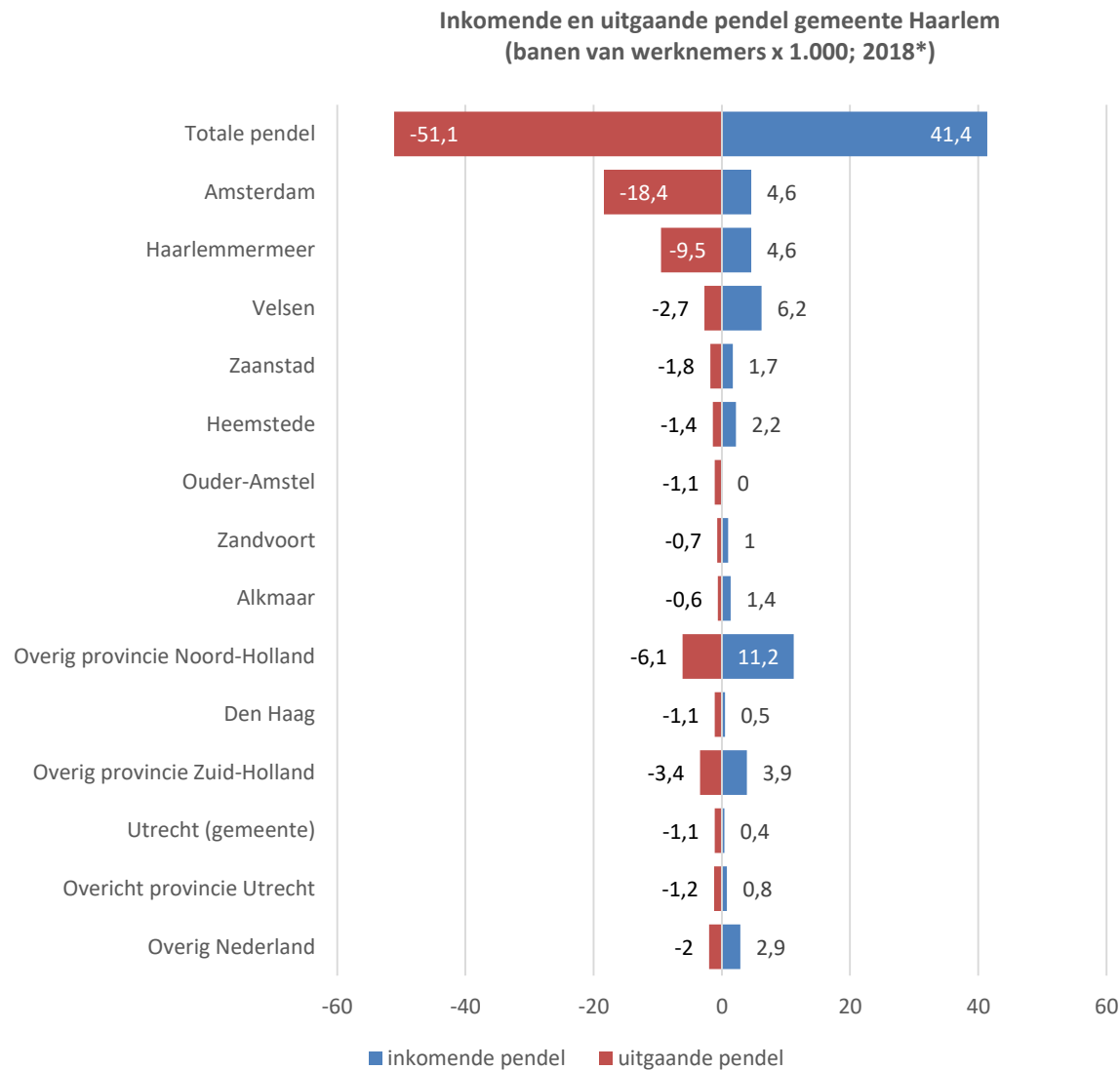
Economie: pendel

In Haarlem zijn in 2019 70.460 banen (meest recente cijfers) voor 161.716 inwoners. Haarlem heeft hiermee een werkgelegenheidsfunctie van 44%. De woon-werk pendelstromen maken de werkgelegenheidsfunctie verder inzichtelijk.

In totaal zijn er 51.100 Haarlemmers die in een andere gemeente werken, waarvan 18.400 in Amsterdam en 9.500 in Haarlemmermeer. Er is een instroom van 41.400 inwoners van andere gemeenten die in Haarlem werken. Vanuit Velsen (6.200 werknemers), Amsterdam en Haarlemmermeer (beide 4.600 werknemers) komen veel arbeidskrachten naar Haarlem.

De uitgaande pendel is dus groter dan de inkomende pendel. Haarlem kent het grootste negatieve saldo met Amsterdam. Met Velsen heeft Haarlem de grootste positieve balans. Daarnaast werken duidelijk meer mensen uit 'overig Noord-Holland' in Haarlem dan andersom.

De cijfers zijn van voor de coronacrisis en dienen daarom vooral om inzicht te krijgen in de uitgangspositie voor de crisis. Uit cijfers van TomTom (p.25) blijkt dat de verkeersdrukke vooral in de maanden van de lockdown is afgenomen.

*2018 is het meest recente peiljaar.

Bron: CBS

Economie: bedrijvendynamiek vestigingen

Het Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen (LISA) brengt via haar monitor vestigingendynamiek zoveel mogelijk de actuele ontwikkelingen van bedrijvigheid in beeld (zie in de bijlage begrippenlijst meer over de methodiek).

In de gemeente Haarlem vindt de afgelopen drie jaar een groot deel van de mutaties in het eerste kwartaal plaats. Dit geldt zowel voor het ontstaan als het verdwijnen van vestigingen.

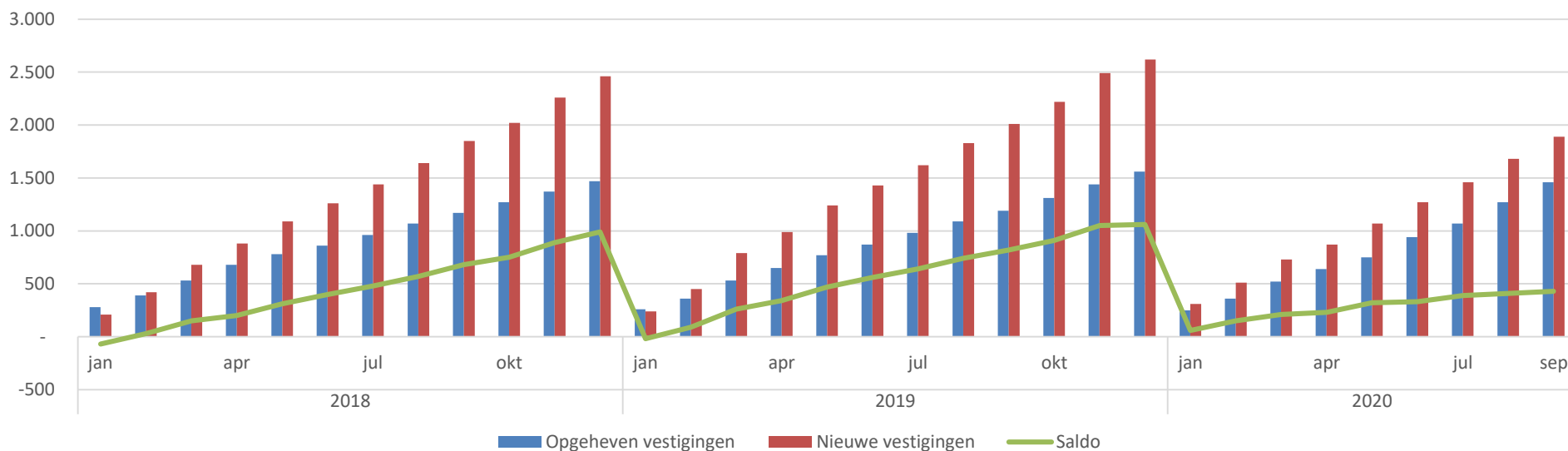
In het tweede en derde kwartaal van 2020 – tijdens de coronacrisis – zijn er minder mutaties dan in het eerste kwartaal. In de eerste negen maanden van 2020 kwamen er per saldo 430 bedrijven bij.

Ook na de uitbraak van corona is het saldo positief. In kwartaal 2 groeide de bedrijvenpopulatie met 120 vestigingen en in kwartaal 3 met 100 vestigingen. Maar de toename is lager dan een jaar eerder toen er in deze kwartalen 300 en 260 bedrijven bij kwamen.

Zzp'ers zijn voor een groot deel verantwoordelijk voor de continue toename van het aantal vestigingen. Ook de Kamer van Koophandel registreert in Nederland meer starters dan stoppers.

Op de volgende pagina's staan figuren over de aan de vestigingen gerelateerde bedrijvigheid en wordt ingegaan op de ontwikkelingen per sector.

Cumulatief aantal vestigingen gemeente Haarlem

Economie: bedrijvendynamiek banen

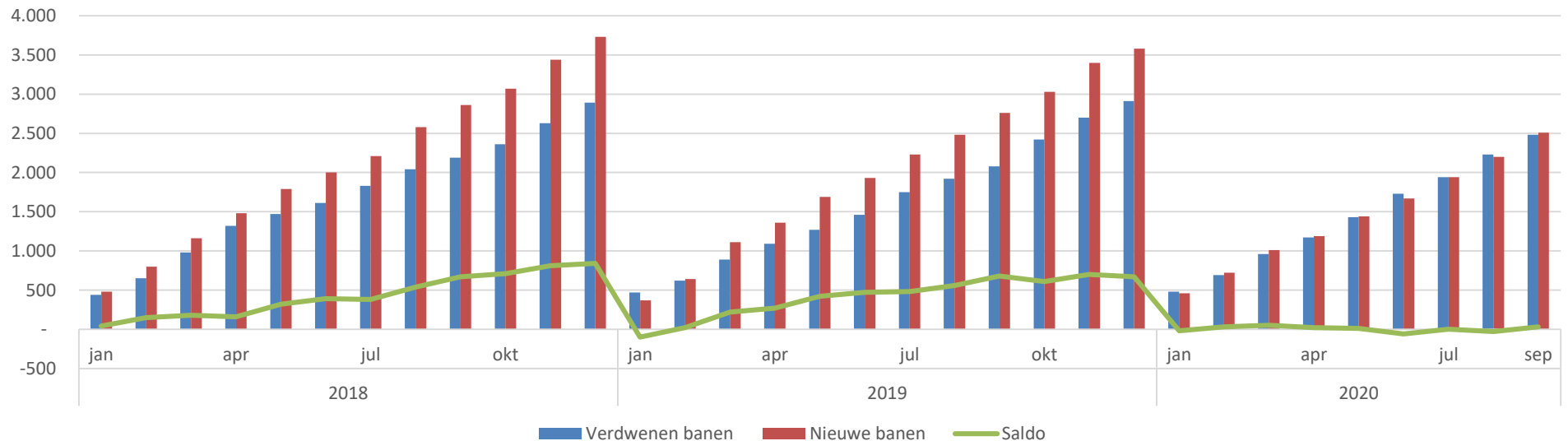
Er ontstaan en verdwijnen relatief veel vestigingen in het eerste kwartaal van een jaar (p. 19). Logischerwijs is de ontwikkeling van aan de bedrijvendynamiek gerelateerde werkgelegenheid in het eerste kwartaal ook het grootst.

In het eerste kwartaal kwamen er per saldo nog 50 banen bij door de bedrijvendynamiek. Kwartaal 2 kent een echter een negatief saldo van 110. In het derde kwartaal was er enig herstel en kwamen er 90 banen bij. Daardoor zijn er in totaal 30 banen ontstaan door de bedrijvendynamiek in de periode tussen januari en september 2020.

Tussen januari en september 2019 waren de ontwikkelingen positiever dan in 2020. Er kwamen in die periode 680 banen bij door de vestigingendynamiek.

Belangrijke kanttekening: de hier gepresenteerde cijfers gaan alleen over de werkgelegenheid bij nieuwe of opgeheven vestigingen. Werkgelegenheidsontwikkeling binnen bedrijven is hier dus niet in beeld. Deze kan indirect worden afgelezen aan het aantal WW-uitkeringen en vacatures.

Cumulatief aantal banen nieuwe en opgeheven bedrijfsvestigingen gemeente Haarlem

Economie: bedrijvendynamiek naar sector

Vanaf 2018 zijn in absolute aantallen vooral in de zakelijke dienstverlening, onderwijs en bouw bijgekomen. Deels zijn dit sectoren met een relatief grote toename van zzp'ers ([artikel CBS](#)).

In onderstaande tabel is bij 2020 het eerste semester en – in een aparte kolom – het derde kwartaal zichtbaar. In vergelijking met voorgaande jaren ontstaan er veel handelsvestingen en iets minder bedrijven in de zakelijke dienstverlening.

In kwartaal 3 komen er opvallend veel banen bij in de groot- en detailhandel.

In 2020 verdwijnt vooral werkgelegenheid in ICT, cultuur en horeca als gevolg van vestigingendynamiek. De ICT-sector kende ook in de voorgaande kwartalen al een daling. De bouw en de zakelijke dienstverlening hadden per saldo de grootste toename van werkgelegenheid in 2020.

Ontwikkeling aantal vestigingen en gerelateerde banen gemeente Haarlem*

	Vestigingen						Banen					
	2018		2019		2020		2018		2019		2020	
	Semester 1	Semester 2	Semester 1	Semester 2	Semester 1	Q3	Semester 1	Semester 2	Semester 1	Semester 2	Semester 1	Q3
Bouw	40	70	70	80	80	20	40	40	60	90	80	10
Cultuur sport en recreatie	30	30	30	20	-20	0	0	20	40	0	-40	-10
Financiële instellingen	10	0	-10	10	0	0	20	-10	-10	10	0	0
Handel (detailhandel en groothandel)	20	30	30	30	70	40	-90	-50	-30	-30	-50	90
Horeca	20	40	40	30	0	10	30	80	60	50	-80	30
Industrie en nutsbedrijven	10	10	10	10	10	10	10	20	0	-30	-20	-10
Informatie en communicatie	50	60	30	10	10	-20	70	40	30	-50	-10	-50
Landbouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-40	0	0
Onderwijs	60	60	80	50	40	40	70	50	90	50	-20	20
Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige diensten	10	0	20	20	10	-10	0	0	20	0	10	-10
Vervoer en opslag	20	30	20	40	30	10	20	30	-30	20	30	20
Zakelijke diensten	100	180	160	140	70	-20	110	170	160	10	70	0
Zorg	50	70	60	70	40	20	110	60	80	100	-20	-10
Totaal	410	570	550	500	330	100	370	450	480	190	-40	90

*uitkomsten zijn afgerond op tientallen. Daardoor kan het totaal verschillen van de optelling van sectoren.

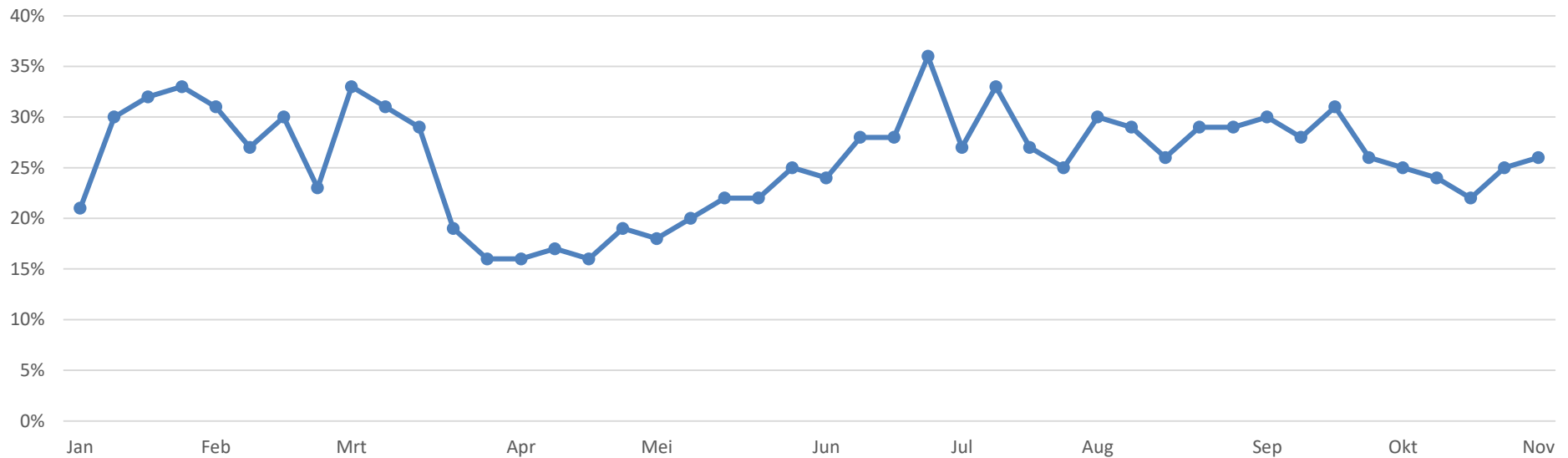
Economie: verkeersdrukte

Uit cijfers van TomTom is duidelijk te zien dat het de verkeersdrukte tijdens de eerste lockdown in maart afnam. Het verschil in reistijd tussen de drukke- en rustige uren op de weg is minder dan in januari en februari. In de week voorafgaand aan de lockdown waren de cijfers hetzelfde als in 2019. De weken erna is de congestie ongeveer 40% minder dan een jaar eerder.

Na de eerste coronagolf stijgt de gemiddelde wekelijkse congestie langzaam weer. Voor de maanden juli tot en met september is de verkeersdrukte vergelijkbaar met 2019. Mogelijk ook omdat men minder gebruikmaakt van het ov. Dit blijkt ook uit de cijfers van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Vanaf eind september 2020 neemt de congestie weer wat af. In tijd loopt dit gelijk met de toename van het aantal coronabesmettingen en de strengere maatregelen van de regering. Halverwege oktober is er 24% minder congestie dan een jaar eerder. Eind oktober is de congestie weer iets toegenomen, maar nog steeds 10% lager dan een jaar eerder. Ook landelijke cijfers van de Nationale Databank Wegverkeersgegevens laten bij de eerste lockdown een afname van verkeer zien.

Gemiddelde wekelijkse congestie gemeente Haarlem

Leeswijzer: Cijfers over congestie geven weer wat de gemiddelde extra reistijd is van reizigers tijdens drukke. Een percentage van 20% betekent dat men tijdens de drukke uren (congestie) gemiddeld 20% meer reistijd ervaart dan tijdens de rustige uren (geen congestie).

Economie: bezetting parkeergarages

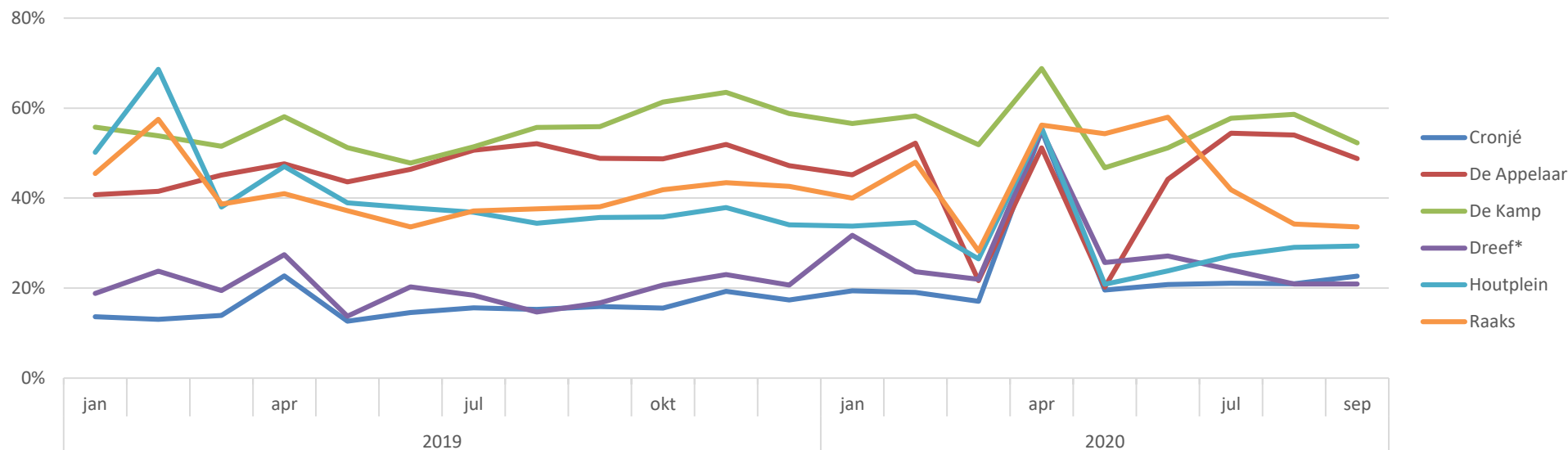
De zes openbare parkeergarages in Haarlem bieden samen ruim 3.000 parkeerplaatsen. Gemiddeld is de parkeergarage De Kamp het drukst bezet. Wat opvalt is dat de bezetting van de parkeergarages in april – na de eerste lockdown – zeer sterk toenam en boven het niveau van voor de lockdown uitkwam. Mogelijk komt dit doordat mensen met een cruciaal beroep tussen april en juni gratis in de parkeergarages mochten parkeren. Daarnaast namen in april mensen mogelijk meer de auto namen om het ov niet te belasten. Dit verband is echter niet met zekerheid vast te stellen. Wel registreerde het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid dat Nederlanders door corona meer de auto in plaats van het ov gebruikten. Vanaf juni zijn de maandcijfers voor de parkeergarages redelijk vergelijkbaar met 2019.

Parkeerplaatsen per parkeergarage gemeente Haarlem

	Aantal
Dreef	Week: 116; weekend: 229
Cronjé	433
Raaks	975
Houtplein	750
De Appelaar	296
De Kamp	430
Totaal*	3.113

*voor de totale capaciteit is uitgegaan van de weekendcapaciteit van parkeergarage Dreef.

Gemiddelde bezetting parkeergarages gemeente Haarlem

*bij de berekening van de parkeergarage Dreef is uitgegaan van de weekendcapaciteit.

Hoofdstuk: Cultuur

In dit hoofdstuk worden de volgende indicatoren behandeld:

Bezoek musea en schouwburg

Gebruik Cinevillepas

Bezoek en lidmaatschap bibliotheek

Cultuur: bezoek culturele instellingen

De exacte invloed van corona is lastig uit de bezoekerscijfers te halen. Zo zijn er bij musea ook andere factoren die tijdens een normaal jaar van grote invloed kunnen zijn op het aantal bezoekers. Denk bijvoorbeeld aan een specifieke tentoonstelling of een verbouwing waardoor minder bezoek mogelijk is.

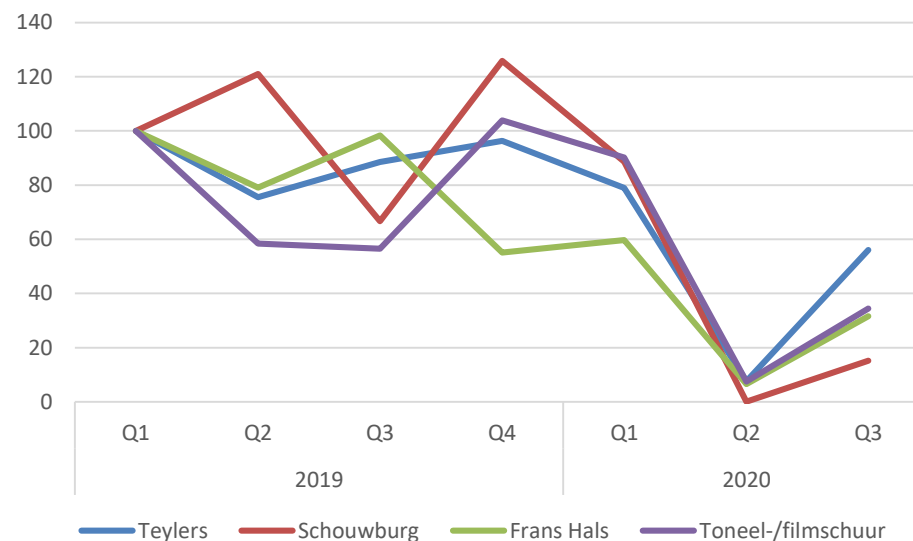
Wat wel uit de cijfers blijkt is dat de bezoekersaantallen vanaf het tweede kwartaal sterk gekelderd. Uit cijfers van de culturele instellingen blijkt dat er vanaf het tweede kwartaal duidelijk minder bezoekers waren. Het Frans Hals museum, het Teylers museum, de Schouwburg en de film- en toneelschuur waren in april en mei gesloten vanwege corona. In de maanden erna zijn er als gevolg van de coronamaatregelen duidelijk minder bezoekers dan normaal.

In het derde kwartaal verbeteren de cijfers zich wel, zo zijn er in het Teylers bijna net zoveel bezoekers als in het derde kwartaal van 2018. Inmiddels zijn de alle musea tot en met 18 november gesloten voor publiek. Het toekomstbeeld voor musea en andere culturele instellingen hangt sterk af van de ontwikkelingen rondom het coronavirus en daaraan gerelateerd hoeveel bezoekers ze mogen ontvangen. Uit een enquête van de Museumvereniging blijkt dat een kwart van de musea hoogstens nog 12 maanden denkt voort te kunnen bestaan als de situatie zich voortzet.

Aantal bezoekers culturele instellingen gemeente Haarlem

	2018				2019				2020		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Teylers	37.026	25.198	21.666	91.273	37.940	28.665	33.603	36.530	29.957	2.889	21.273
Schouwburg en philharmonie	55.903	54.837	34.767	64.548	48.834	59.094	32.554	61.455	43.272	20	7.389
Frans Hals	-	-	-	-	36.650	28.955	36.045	20.200	21.856	2.377	11.564
Toneelschuur en filmschuur	59.788	33.357	34.000	59.113	62.186	36.331	35.119	64.611	56.050	4.648	21.385

Ontwikkeling (%) bezoekers culturele instellingen (Q1 2019=100)

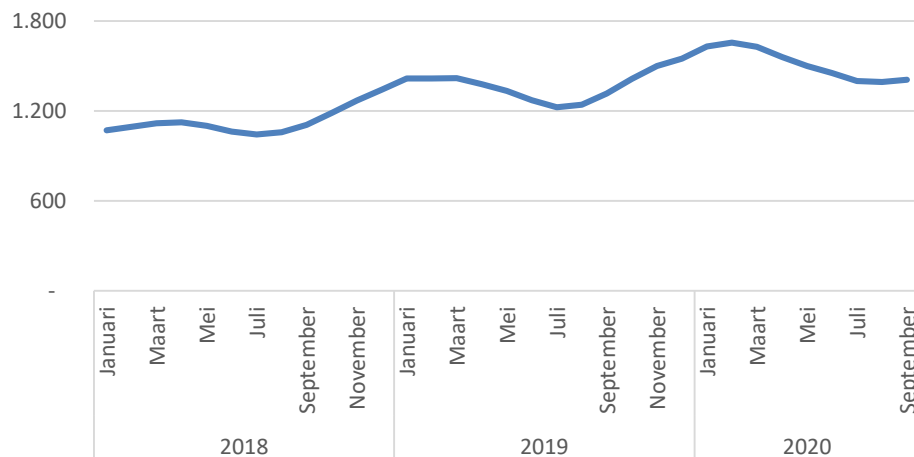
Bron: culturele instellingen gemeente Haarlem

Cultuur: gebruik en lidmaatschap Cinevillepas

Met de Cinevillepas kan men 46 filmtheaters bezoeken in Nederland. In Haarlem is de Filmschuur aangesloten bij Cineville. Het aantal pashouders in Haarlem stijgt de laatste jaren steeds vanaf het einde van de zomer tot in het voorjaar om in de andere maanden weer te dalen. Het aantal pashouders neemt per jaar steeds iets toe.

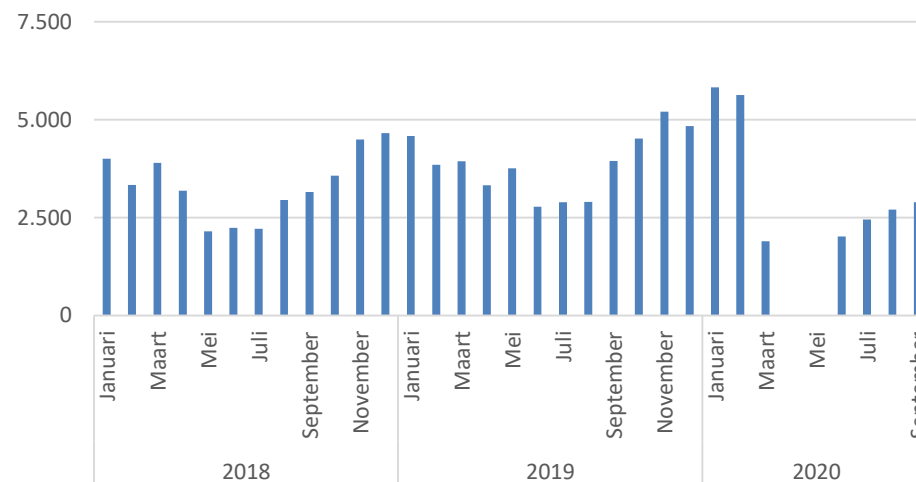
In 2020 is er na maart een daling te zien, maar die trend was ook in 2019 zichtbaar. Toen pikte het aantal pashouders weer op in het najaar. Het is nog onduidelijk of dat in 2020 – mede door de maatregelen die ook bioscopen raken – ook zo is. In september 2020 zijn er ruim 1.400 Haarlemmers met een Cinevillepas.

Aantal Cinevillepashouders gemeente Haarlem

In de maanden november tot en met februari wordt de Cinevillepas het vaakst gebruikt bij de Filmschuur, met ruim 5.000 bezoeken per maand in eind 2019/begin 2020. Vanaf de corona-uitbraak in maart zijn de bezoekersaantallen duidelijk lager dan een jaar eerder. In april en mei was de Filmschuur zelfs volledig gesloten. Naast de geldende coronamaatregelen, kwamen er ook minder films uit. Verschillende films waaronder blockbusters als de nieuwe James Bond-film werden uitgesteld.

Aantal bezoeken Filmschuur Haarlem met gebruik van Cinevillepas

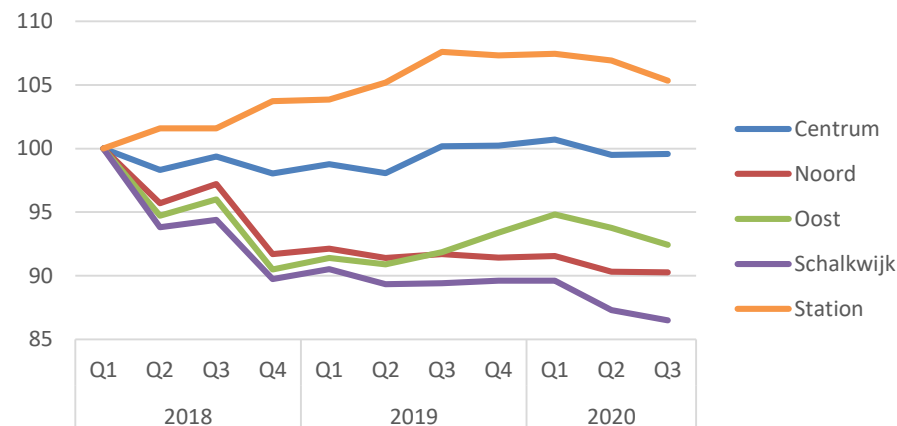
Cultuur: bezoek en lidmaatschap bibliotheek

In maart sloten de bibliotheekvestigingen van Bibliotheek Zuid-Kennemerland vanwege de uitbraak van corona. Ook de vestigingen in Haarlem sloten. Op 18 mei ging de bibliotheek na twee maanden weer open. De ledenaantallen namen in het tweede kwartaal weliswaar met één procent af, maar deze afname is niet specifiek te relateren aan corona. Ook in het tweede kwartaal van 2018 (-3%) en 2019 (-1%) daalde het aantal leden. In het derde kwartaal van 2020 nam het aantal leden bij alle vestigingen behalve vestiging centrum af. Mede daardoor zijn er in totaal in het derde kwartaal van 2020 zes procent minder bibliotheekleden dan aan het begin van 2018. Alleen de bibliotheekvestiging op het station heeft meer leden dan aan het begin van 2018 (5%).

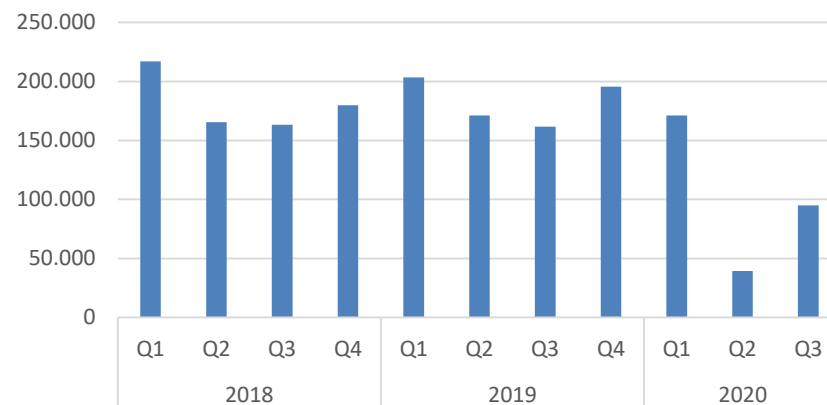
De bezoekersaantallen van de bibliotheek worden wel duidelijk door corona beïnvloed. In het tweede kwartaal kwamen 77% minder mensen naar de bibliotheken dan in het voorgaande kwartaal. Dit is driekwart minder dan in het tweede kwartaal van 2019. In het derde kwartaal van 2020 nam het bezoek weer toe, maar dit was nog altijd 41% minder dan in het derde kwartaal van 2019.

Inmiddels zijn er weer maatregelen genomen die het bibliotheekbezoek bemoeilijken, al zei het kabinet toe dat ze toch voor uitzonderingen open mogen blijven. De verwachting is in elk geval dat het ook in het vierde kwartaal minder druk zal zijn bij de bibliotheken dan in andere jaren.

Ontwikkeling (%) ledenaantal gemeente Haarlem per bibliotheekvestiging (Q1 2018=100)

Aantal bezoekers bibliotheken gemeente Haarlem

Hoofdstuk: Toerisme

In dit hoofdstuk worden de volgende indicatoren behandeld:

Werkgelegenheid

Bezettingsgraden hotels

Hotelovernachtingen

Bezoek VVV en visithaarlem.com

Toerisme: banen en vestigingen

De toeristisch-recreatieve sector zorgde in 2019 in Haarlem voor 5.902 banen. Dat is 8% van het totale aantal banen in Haarlem. In Nederland gemiddeld is R&T-sector minder omvangrijk (7%). De 1.812 bedrijfsvestigingen in de sector vormen samen 11% van alle vestigingen in Haarlem.

Voorals de horeca is in Haarlem een belangrijke toeristisch-recreatieve werkgever met 53% van de banen in de sector. Op ruime afstand volgt cultuur, recreatie en amusement met 14% van R&T-werkgelegenheid. Landelijk bieden de horeca en cultuur respectievelijk 51% en 11% van de toeristisch-recreatieve banen.

NBTC Holland Marketing sprak in juni de verwachting uit dat in 2020 24 tot 30 miljoen minder toeristen in Nederland overnachten dan in 2019. Het binnenlands toerisme loopt naar schatting met 48% tot 58% terug en het buitenlandse toerisme met 58 tot 74%.

De verwachting is dat de R&T-sector in Haarlem daardoor een onzekere tijd tegemoet gaat.

Op de komende pagina's worden recente ontwikkelingen in het toerisme in Haarlem in beeld gebracht. Deze onderschrijven dat het toerisme momenteel sterk is ingezakt.

Aantal banen en vestigingen toeristische & recreatieve sector gemeente Haarlem (2019)*

	Banen**		Vestigingen	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Cultuur, recreatie en amusement	823	14%	444	25%
Handel (detailhandel en groothandel)	188	3%	36	2%
Horeca	3.119	53%	453	25%
Logiesverstrekking	334	6%	47	3%
Overig R&T	351	6%	127	7%
Sport	383	6%	388	21%
Vervoer	498	8%	281	16%
Watersport	206	3%	36	2%
Eindtotaal	5.902	100%	1.812	100%

*2019 is het meest recente peiljaar.

**volgens de afbakening van de landelijke R&T-sector. Deze maakt gebruik van wegingsfactoren. Een aantal branches die samenhangen met de vrijetijdssector worden niet integraal toegerekend aan de toeristisch-recreatieve sector, maar ten dele.

Economie: bezettingsgraden hotels

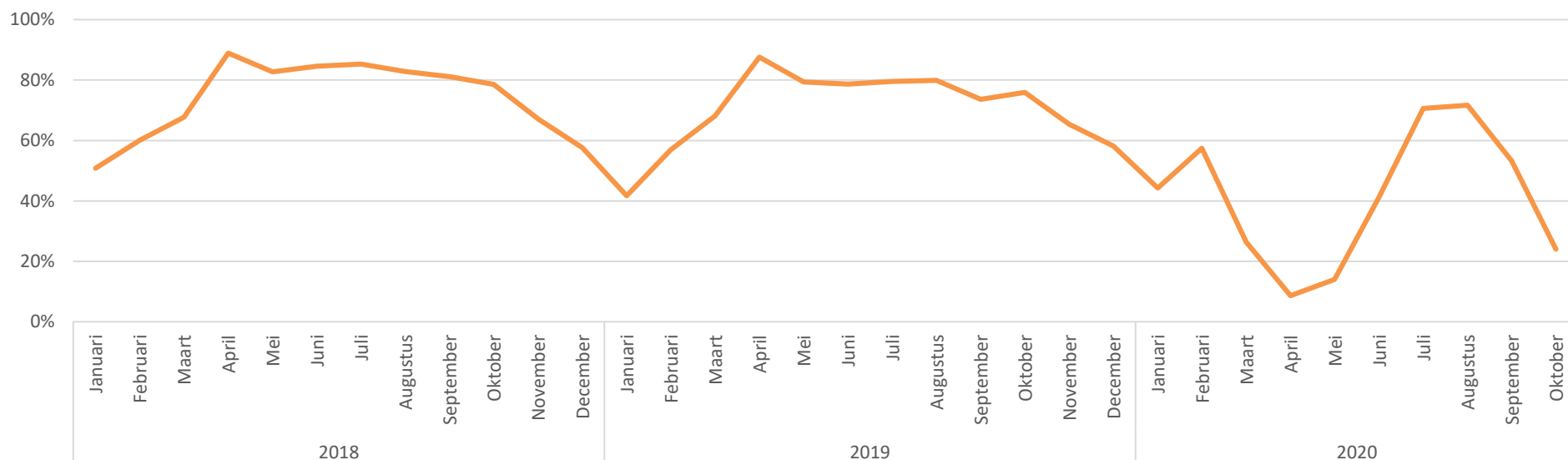
De cijfers van hotels laten ook voor Haarlem een forse daling zien. In 2019 was de gemiddelde bezetting 70%. Voor de periode januari-oktober is dit gedaald naar 41%.

Vooraf in de maanden april (9%) en mei (17%) was de bezetting erg laag. Feitelijk was de bezetting vermoedelijk nog lager omdat volledig gesloten hotels niet in de berekening zijn meegenomen. In de maanden juli en augustus steeg de bezetting naar een niveau dat in de buurt komt van eerdere jaren. Wel geven betrokkenen aan dat de kamerprijzen in deze periode aanmerkelijk lager dan normaal waren.

In oktober is de bezetting duidelijk opnieuw minder (26%). Hierbij valt het op dat het aandeel leisurebezoek groter is dan normaal en dat er naar verhouding minder zakelijke bezoekers zijn.

Op de volgende pagina staan cijfers over het aantal overnachtingen en gasten.

Bezettingsgraden hotels* gemeente Haarlem

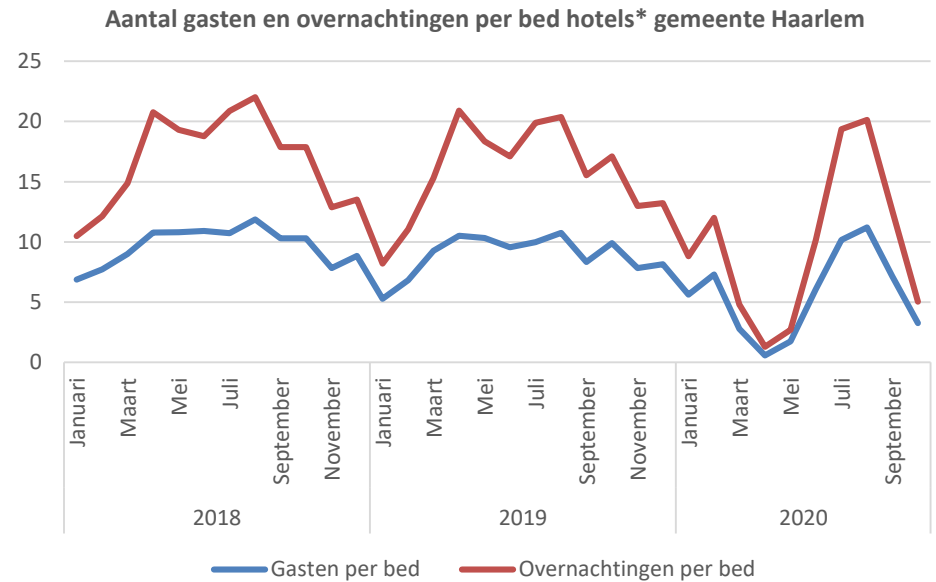

*in de grafiek worden gegevens getoond van de hotels in Haarlem waarvoor visitordata.nl gegevens heeft. In oktober 2020 zijn dit 15 accommodaties. De cijfers worden doorlopend en soms met terugwerkende kracht aangepast. Cijfers in het dashboard kunnen daarom licht verschillen van de cijfers in dit rapport.

Economie: hotelovernachtingen

Ook het aantal gasten en het aantal overnachtingen per hotelbed neemt sterk af na de corona-uitbraak. In april waren er zelfs over de hele maand minder gasten (1.133) dan beschikbare bedden (1.809). Een jaar eerder brachten nog 20.802 hotelgasten een bezoek aan Haarlem. In de maanden juli en augustus 2020 is het aantal hotelgasten flink toegenomen en zelfs iets hoger dan in 2019. Het aantal overnachtingen is echter wel lager.

Dit heeft waarschijnlijk te maken met lagere aantal buitenlandse verblijfstoeristen. In juli en augustus 2019 was bijna de helft van alle hotelgasten afkomstig uit het buitenland. In augustus 2020 was dit ongeveer een derde. Veel Nederlanders gaan op vakantie eigen land nu voor veel landen vanwege corona een negatief reisadvies gold. Dit blijkt ook uit de [vakantiemonitor van NBTC](#). De Nederlandse gasten verblijven gemiddeld minder lang dan buitenlandse gasten.

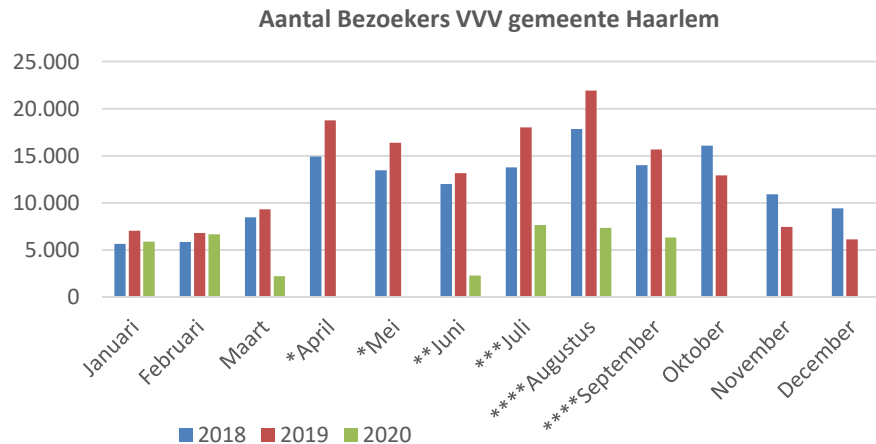

*in de grafiek worden gegevens getoond van de hotels in Haarlem waarvoor [visitordata.nl](#) gegevens heeft. In oktober 2020 zijn dit 15 accommodaties. De cijfers worden doorlopend en soms met terugwerkende kracht aangepast. Cijfers in het dashboard kunnen daarom licht verschillen van de cijfers in dit rapport.

Economie: bezoek VVV en visithaarlem.com

In 2018 bezochten ruim 140.000 bezoekers de fysieke vestiging van de Haarlemse VVV op de grote markt. In 2019 waren er zelfs ruim 150.000 bezoekers. Januari en februari van 2020 waren nog vergelijkbaar met voorgaande jaren, maar in april en mei was de VVV gesloten. Vervolgens ging de VVV beetje bij beetje open.

Het toerisme is echter nog lang niet op het oude niveau omdat zowel in Nederland als het buitenland regels gelden die het toerisme beperken. In augustus – de drukste maand in 2019 – kwamen 60% minder toeristen bij de VVV. Over de hele periode van januari tot september was er zelfs driekwart minder bezoek in 2020 dan een jaar eerder.

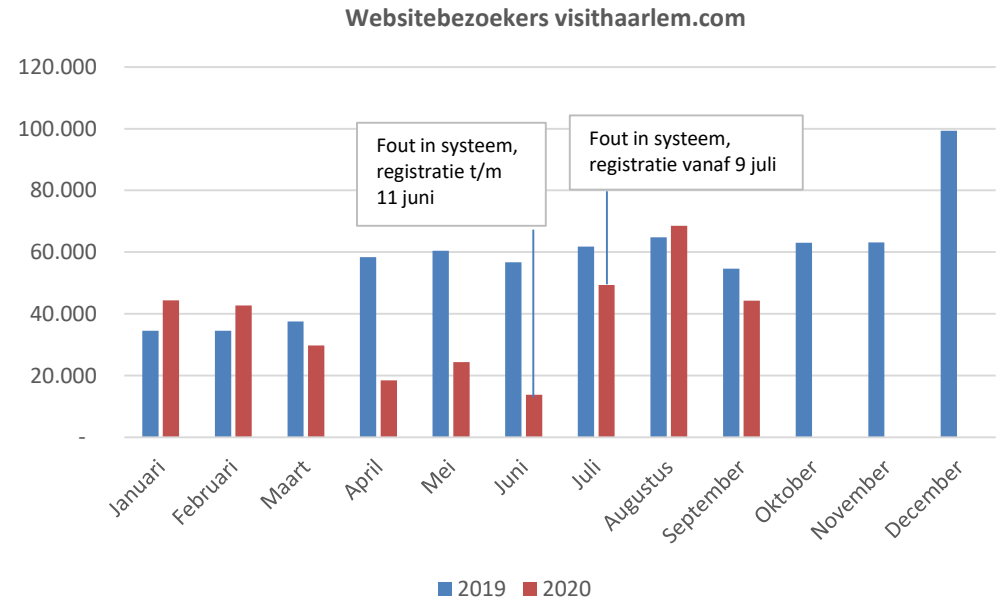

Openingstijden 2020

- *VVV volledig gesloten.
- **VVV open van woensdag t/m zaterdag van 11:00 tot 15:00 uur.
- ***VVV open van dinsdag t/m zaterdag van 10:00 tot 16:00 uur.
- ****VVV open van maandag t/m zaterdag van 10:00 tot 16:00 uur.

Het bezoek van de website visithaarlem.com laat vooral in april en mei een sterke daling zien, direct na de lockdown. In augustus 2020 bezochten juist 6% meer mensen de website dan in augustus 2019. Dit heeft mogelijk te maken met de lokaal-regionale campagne van Haarlem Marketing in deze periode.

In 2019 vond 33% van de websitebezoeken in de laatste drie maanden van het jaar plaats, mogelijk met oriëntatie op de kerstvakantie én het volgende jaar. Het is dan ook interessant om te zien of mensen zich weer meer gaan oriënteren op een bezoek. De ontwikkeling van de pandemie en de daaropvolgende maatregelen spelen hier een belangrijke rol in.

Hoofdstuk: sociaal-maatschappelijk

In dit hoofdstuk worden de volgende indicatoren behandeld:

Jeugdhulpverlening

Wmo

Overlast

Corona-gerelateerde bekeuringen

Diefstal en inbraak

Huiselijk geweld

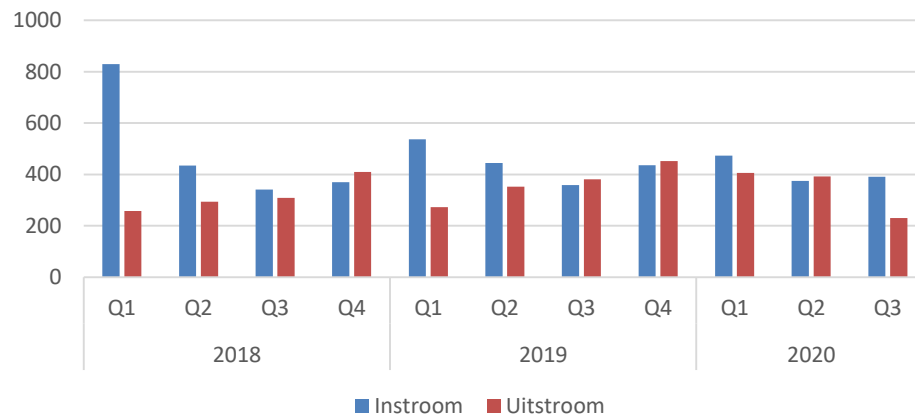
Sociaal-maatschappelijk: jeugdhulpverlening

Na de uitbraak van de coronacrisis en de daaropvolgende lockdown, was er tijdelijk minder jeugdhulp mogelijk. In een analyse van CBS-cijfers in Binnenlands Bestuur blijkt dat de gegeven jeugdhulp in de eerste zes maanden is gedaald met 6% ten opzichte van 2019. Deskundigen die ook in Binnenlands Bestuur reageren stellen echter dat het nog te vroeg is om te spreken van een trendbreuk.

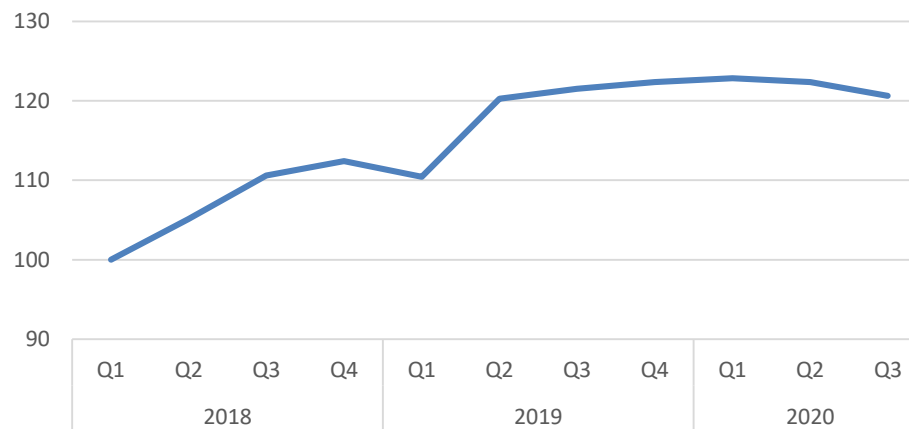
In Haarlem was in april en juli een lichte daling van het aantal cliënten, maar in september steeg dit weer. In september 2020 zijn er 3% meer cliënten dan een jaar eerder. Mogelijk zit hier ook uitgestelde zorg bij. Uit de sectorrapportage jeugd en de rapportage De zorg en de jeugdhulp tijdens de coronacrisis van de Inspectie Gezondheidszorg en jeugd blijkt dat een deel van de jeugdzorg is uitgesteld door corona.

In het derde kwartaal valt het op dat met name de uitstroom een stuk lager is dan in eerdere jaren.

Instroom en uitstroom aantal cliënten jeugdhulpverlening in de gemeente Haarlem

Ontwikkeling (%) actieve cliënten jeugdhulpverlening (Q1 2018=100)

Bron: gemeente Haarlem

Sociaal-maatschappelijk: jongeren met jeugdhulp

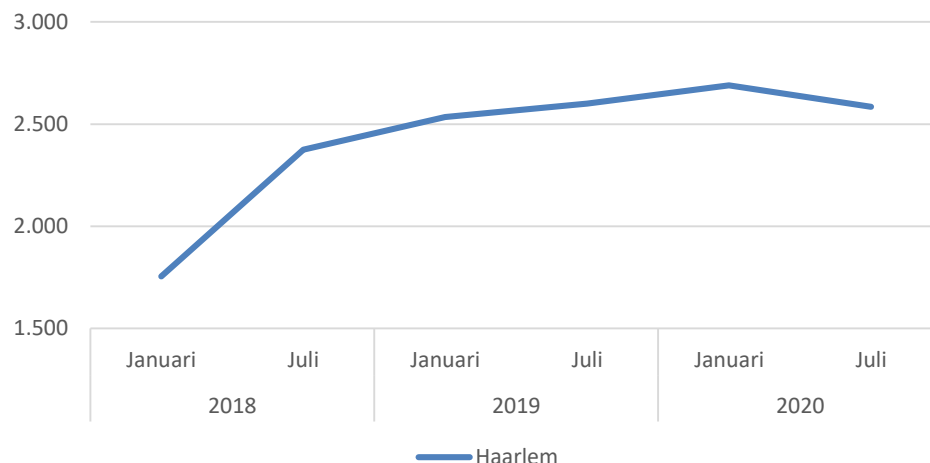
In de jeugdhulp is er een onderscheid te maken tussen jongeren die voor de hulp elders verblijven dan thuis (intramurale zorg, hierna 'met verblijf') en jongeren die niet in een instelling verblijven ('zonder verblijf').

In de Regio Kennemerland nam het aantal jongeren in de jeugdhulp zonder verblijf tussen januari 2018 en januari 2020 met 53% toe tot 2.690 cliënten. In de eerste helft van 2020 is dit aantal met 4% afgenomen.

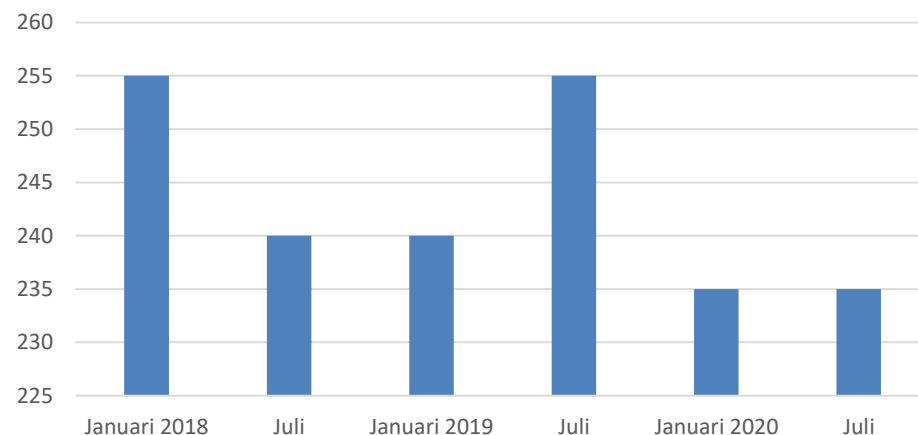
In juli 2020 zijn er in Haarlem 235 jongeren die in een instelling verblijven voor jeugdhulp. Dit zijn er 20 minder dan een jaar eerder, een afname van 7%.

Het aantal cliënten in de jeugdhulp is dus licht afgenomen in de eerste helft van 2020. Mogelijk heeft dit ook deels te maken met corona(maatregelen). Zo stelt het Nederlands Jeugdinstituut dat veel preventieve en ambulante hulp werd af- of uitgesteld tijdens de lockdown.

Aantal cliënten jeugdhulp zonder verblijf gemeente Haarlem

Aantal cliënten jeugdhulp met verblijf gemeente Haarlem

Bron: CBS

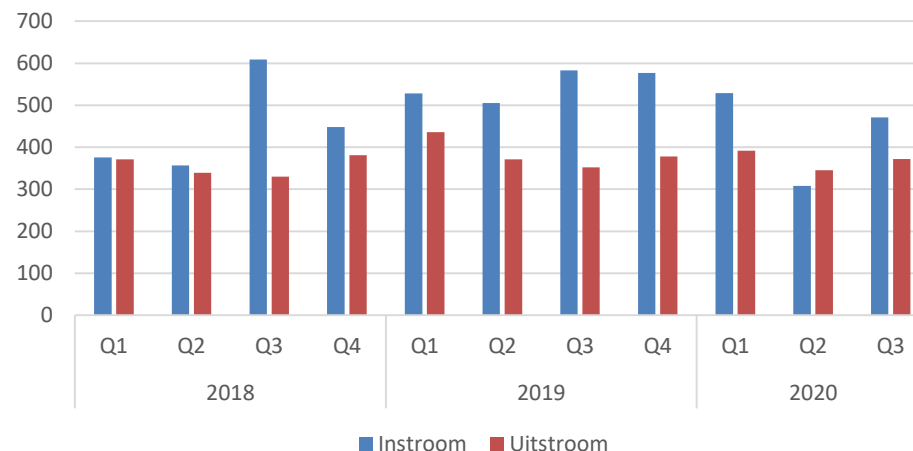
Sociaal-maatschappelijk: Wmo

In opdracht van het Rijk en de VNG heeft Andersson Elffers Felix de rapportage Meerkosten in het sociaal domein ten gevolge van corona opgesteld. Hierin wordt onder meer gesteld dat een deel van de Wmo-zorg na de corona-uitbraak was stilgelegd en dat sommige cliënten hulp hebben stopgezet. Uit de monitor abonnementstarief Wmo blijkt dat het nog zeer onzeker is hoe de Wmo-hulp zich in de nabije toekomst zal ontwikkelen.

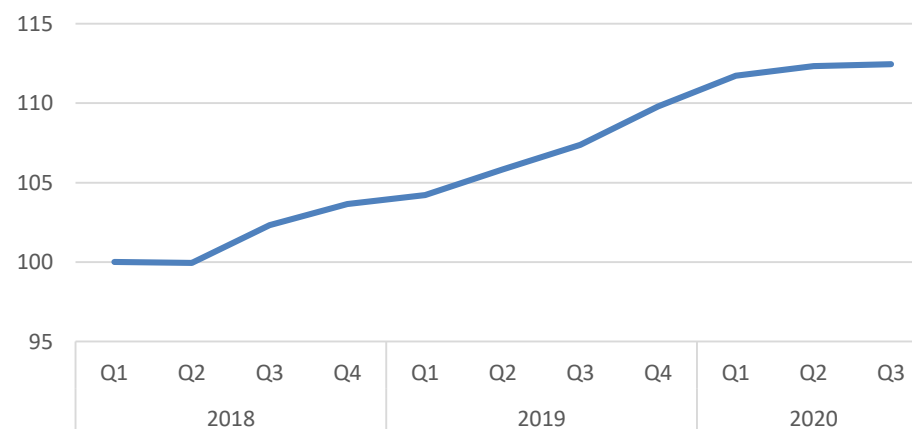
In Haarlem is vanaf begin 2018 een stijgende lijn in het aantal Wmo-clients. In september 2020 maken 10.210 Haarlemmers gebruik van één of meerdere Wmo-regelingen, 12% meer dan begin 2018 (9.015 cliënten). In 2020 vlakt de groei iets af. In het eerste kwartaal groeide het aantal cliënten met één procent. In het derde tweede kwartaal bleef het aantal stabiel. De afnemende groei komt voornamelijk door de verminderde instroom van cliënten. Sinds 2019 is kwartaal 2 van 2020 – dus vlak na de corona-uitbraak – het eerste kwartaal dat er meer Wmo- uitstroom is dan instroom. Ook in het derde kwartaal was de instroom lager dan een jaar eerder, maar per saldo stijgt het aantal Wmo-clients wel weer.

Er zijn signalen dat ook in Haarlem een deel van de cliënten de zorg tijdens de eerste coronagolf stopzetten. Meestal kreeg men dan wel op een andere manier ondersteuning. Ook het aantal woningaanpassingen en het gebruik van de RegioRijder daalde tijdens de eerste golf. Tijdens de tweede golf is er nauwelijks sprake van deze ontwikkelingen.

Instroom en uitstroom aantal Wmo-clients in de gemeente Haarlem

Ontwikkeling (%) actieve cliënten Wmo (Q1 2018=100)

Bron: gemeente Haarlem

Sociaal-maatschappelijk: meldingen overlast jeugd

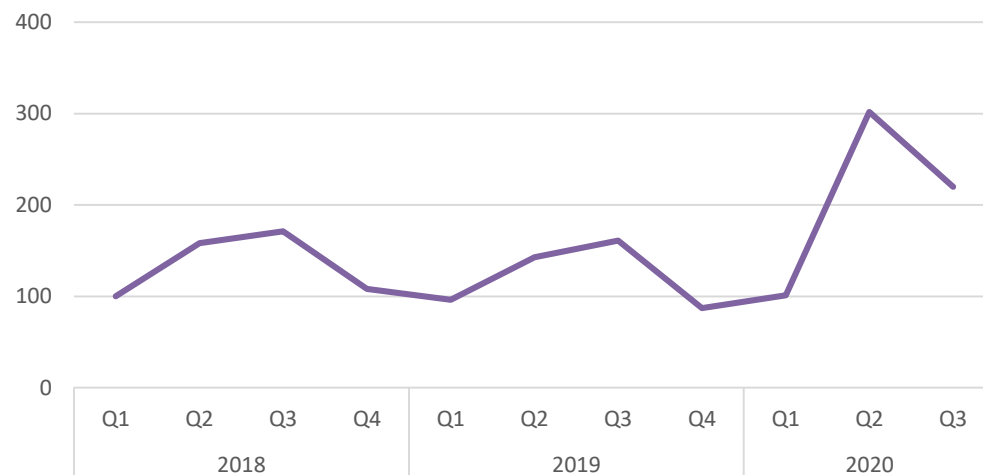
Landelijke politiecijfers laten zien dat er in maart – toen de lockdown ingesteld werd – 127% meer meldingen van overlast door jongeren dan in februari. Hoewel gedurende het jaar richting de zomer het aantal meldingen ook in de voorgaande jaren toenam, is dit meer dan normaal.

Ook in Haarlem is er een forse stijging van het aantal meldingen. In het tweede kwartaal van 2020 waren dit er 158% meer dan in het voorgaande kwartaal. In vergelijking met een jaar eerder steeg het aantal meldingen met 22%.

Het derde kwartaal was er een daling van 43% ten opzichte van kwartaal 2, maar desondanks is het aantal meldingen nog duidelijk hoger dan dezelfde periode in 2019.

Betrokkenen geven aan dat de algemene toename van meldingen waarschijnlijk een combinatie is van factoren. Er is daadwerkelijk iets meer overlast omdat jongeren weinig te doen hadden, onder andere door sluiting van scholen en sportclubs, en daardoor op straat rondhingen. Daarbij wordt er sneller melding gemaakt omdat anderen ook meer thuiszitten en daardoor vaker vermeende overlast waarnemen. Mogelijk dat het aantal meldingen – door de extra maatregelen die ingingen in oktober – weer toeneemt in het vierde kwartaal.

Ontwikkeling (%) meldingen overlast jeugd gemeente Haarlem (Q1 2018=100)

Aantal meldingen overlast jeugd

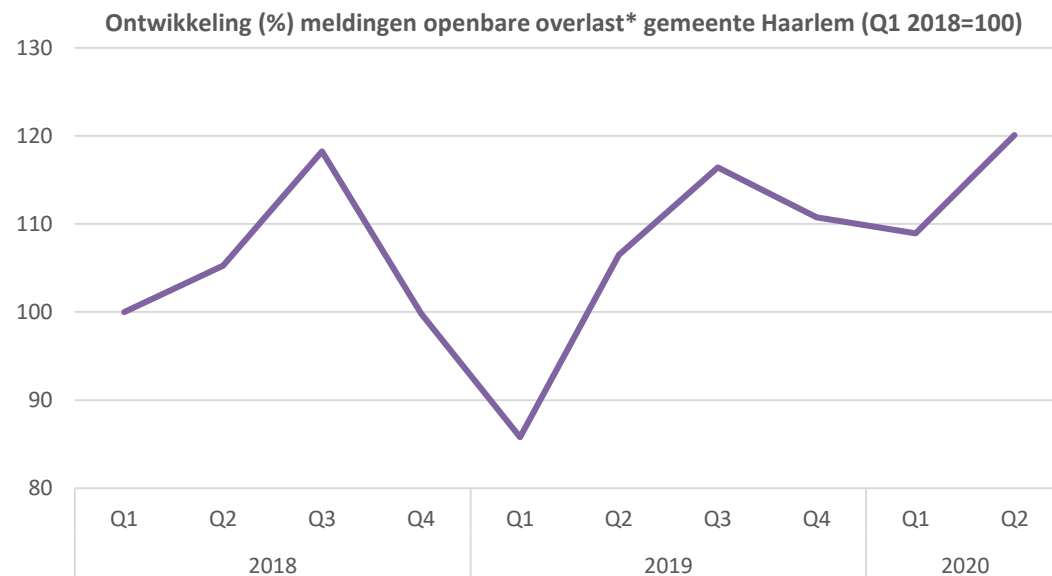
	2019			2020		
	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3
Haarlem	156	231	261	164	489	356

Sociaal-maatschappelijk: meldingen openbare overlast

De ontwikkelingen van meldingen van openbare overlast nemen net als meldingen van jeugdoverlast toe, zij het minder sterk. Landelijk waren er in maart (de maand van de lockdown) 40% meer meldingen van openbare overlast dan in februari. Vergeleken met maart 2019 waren dit 31% meer meldingen.

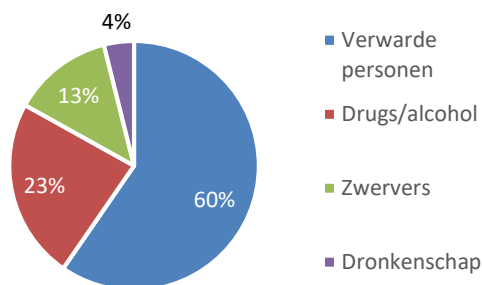
In Haarlem is het aantal meldingen in het tweede kwartaal 13% hoger dan een jaar eerder. In vergelijking met het voorgaande kwartaal is er een stijging van 10%.

De cijfers voor het derde kwartaal worden in de grafiek nog niet gepresenteerd. Deze zijn nog onvolledig, omdat het aantal meldingen van verwarde personen ontbreekt in de politiecijfers. Deze meldingen vormden in eerdere kwartalen ruim de helft van het totaal aantal meldingen van openbare overlast. Daarmee is een vergelijking niet mogelijk. In de achterliggende data is wel te zien dat de andere overlastmeldingen toenemen in het derde kwartaal.

*2019 bij openbare overlast gaat het om openbare dronkenschap, overlast van verwarde personen, alcohol- en drugsoverlast en overlast door zwervers.

Verdeling overlastmeldingen januari-juni 2020
gemeente Haarlem

Aantal meldingen openbare overlast*

	2019			2020	
	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2
Haarlem	423	525	574	537	592

Sociaal-maatschappelijk: bekeuringen gerelateerd aan coronamaatregelen

In het begin van de coronacrisis was er veel onduidelijkheid over de regels. Mede daardoor verschilden de handhaving van de coronamaatregelen per gemeente. Zo bleek begin juli uit een inventarisatie van Nieuwsuur dat meer dan 80 gemeenten geen enkele boete uitdeelden. Terwijl in andere gemeenten tot 187 boetes per 10.000 inwoners werden uitgedeeld.

De boetes onder de noodverordening COVID-19 boetes vallen onder code D526 worden uitgedeeld bij verboden samenkomsten, het niet in acht nemen van veilige afstand, het aanwezig zijn op verboden gebieden en locaties of het niet opvolgen van de aanwijzingen.

Net als in Nederland zijn in Haarlem vooral boetes aan het begin van de coronacrisis in april en mei uitgedeeld, toen de regels ook strenger waren. Zo mocht men maar in kleine groepen buiten zijn. De verwachting is dat er met de aangescherpte maatregelen en de strengere handhaving het aantal uitgedeelde boetes toeneemt.

Inmiddels zijn de regels en de handhaving aangescherpt. Zo zijn begin november in Nederland tientallen boetes uitgedeeld bij illegale feesten. Eerder werden de feesten veelal beëindigd zonder bekeuringen uit te delen. Ook in Haarlem slingerde de politie eind oktober jongeren op de bon.

Aantal door de gemeente uitgedeelde coronaboetes*

	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Totaal	Per 10.000 inwoners
Haarlem	3	89	31	0	0	0	2	6	131	8

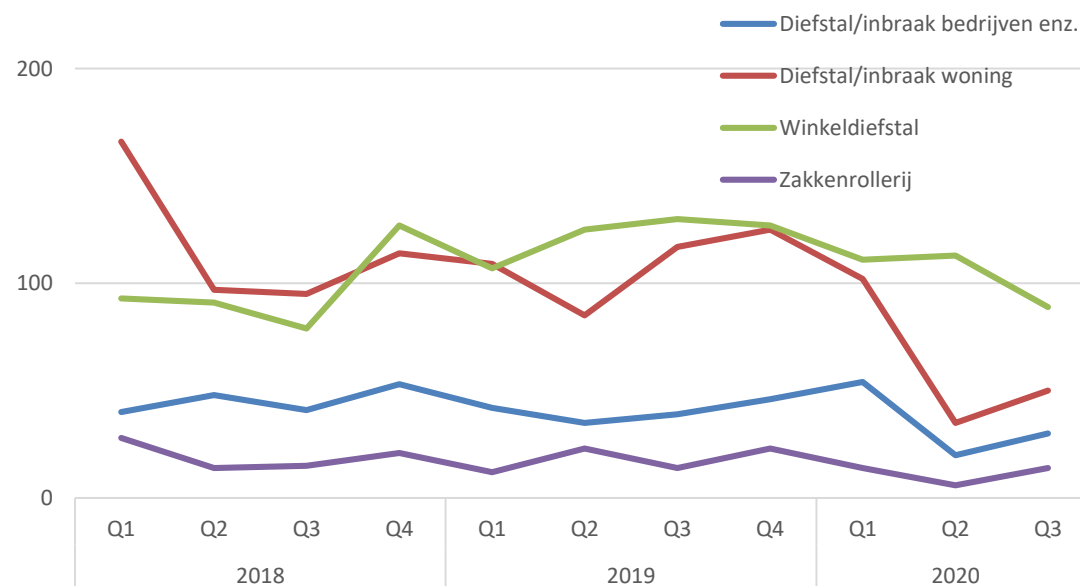
*het overzicht bevat niet alle boetes omdat de politie naast de gemeentelijk boe's ook boetes uitdeelt. Deze worden deels apart geregistreerd.

Sociaal-maatschappelijk: diefstal en inbraak

Persbureau AP meldde in april dat er door de coronacrisis minder criminaliteit plaatsvond. Ook de politie in Nederland registreerde minder inbraken, fietsendiefstal en zakkenrollerij. Verschillende media berichtten in juli op basis van politiecijfers dat de criminaliteit weer terug was op het oude niveau. De politie waarschuwt voor babbeltrucs waarmee de coronapandemie wordt gebruikt om bij mensen binnen te komen. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid waarschuwt vooral voor toegenomen cybercriminaliteit.

In Haarlem namen woninginbraken, bedrijvendiefstallen en zakkenrollerij na de lockdown in het tweede kwartaal met ongeveer 60% af. Alleen op het aantal winkeldiefstallen had corona in het tweede kwartaal weinig effect. In het derde kwartaal nemen juist de winkeldiefstallen af, maar stijgt het aantal andere geregistreerde incidenten. Vermoedelijk omdat mensen in het derde kwartaal ook weer minder thuis waren. Dit maakt in elk geval woningbraak en zakkenrollerij makkelijker. Met een gedeeltelijke lockdown is de verwachting dat het aantal incidenten weer afneemt.

Aantal geregistreerde incidenten diefstal, inbraak en zakkenrollerij gemeente Haarlem

Sociaal-maatschappelijk: meldingen huiselijk geweld

De Rijksoverheid is eind april gestart met een landelijke campagne tegen huiselijk geweld tijdens de coronacrisis. De achterliggende gedachte was dat mensen meer thuiswerken en leven. Dit terwijl sociale contacten en afleiding afnamen. De kans op spanningen thuis – en daarmee de kans op huiselijk geweld – is daardoor groter. Daarbij is de kans op detectie juist kleiner doordat mensen elkaar minder treffen bij sociale gelegenheden als verjaardagen, school of sport. Uit een onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut blijkt nog geen effect van corona op huiselijk geweld.

Het aantal meldingen van huiselijk geweld laat in de gemeente Haarlem in 2020 een stijging zien. Na de corona-uitbraak waren er in het tweede kwartaal 17% procent meer meldingen dan in het voorgaande kwartaal. In het derde kwartaal was er een daling van vergelijkbare grootte. In 2019 was er een soortgelijke ontwikkeling gedurende het jaar.

In het derde kwartaal van 2020 waren er 5% minder meldingen dan in 2019. Dit betekent echter niet dat er daadwerkelijk minder geweldsincidenten zijn. Mogelijk is het ook lastiger om melding te maken omdat meer thuis wordt gewerkt. Als de geweldpleger in huis aanwezig is, is het lastiger om een melding door te geven. Daarom kan men dit sinds mei bij de apotheek doorgeven door 'masker 19' te bestellen.

Aantal meldingen huiselijk geweld

	2019			2020			%2019 Q1-	%2019 Q2-	%2019 Q3-	%2020 Q1-	%2020 Q2-
	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3	2020 Q1	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q2	2020 Q3
Haarlem	117	150	127	127	148	121	9%	-1%	-5%	17%	-18%

Hoofdstuk: Ondersteunings- maatregelen, werk & inkomen

In dit hoofdstuk worden de volgende indicatoren behandeld:

WW-uitkeringen

Vacaturemarkt

Schuldhulpverlening en budgetondersteuning

NOW

Tozo

TOGS

Bijstandsuitkeringen

Kwijtschelding belastingen

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: lopende WW-uitkeringen

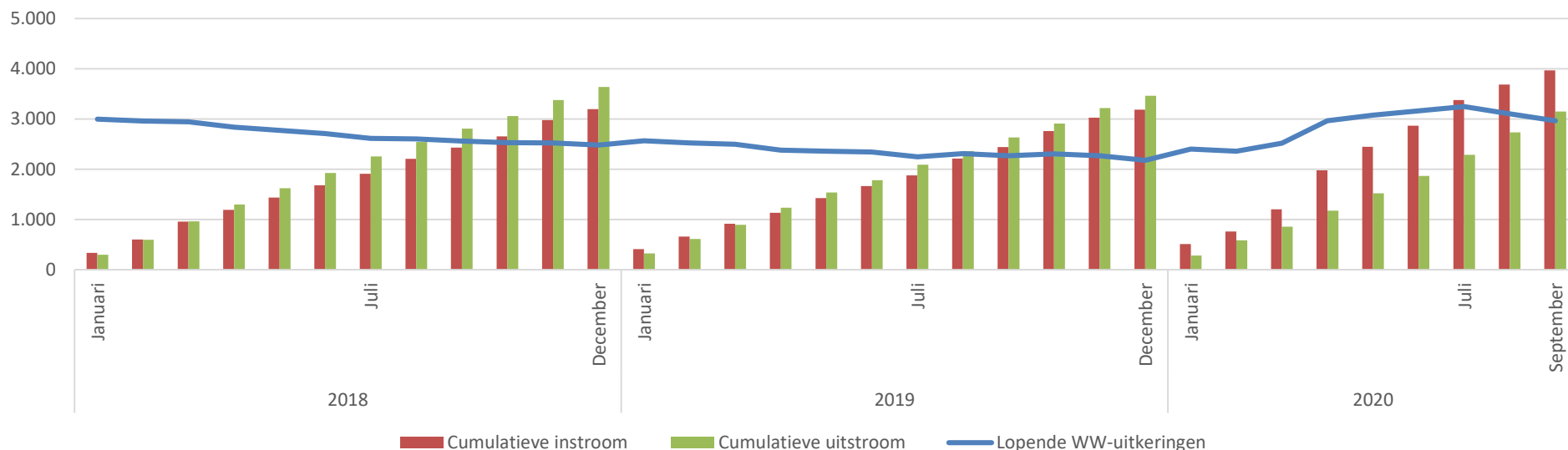
Eind maart werd de regeling NOW-regeling van minister Koolmees vastgesteld. Deze regeling was bedoeld om de lonen van werknemers te kunnen blijven betalen bij dalende omzet. Ondanks maatregel waren er in het tweede kwartaal 322.000 banen minder dan een kwartaal eerder (CBS). De CBS-cijfers voor het derde kwartaal laten een herstel van de arbeidsmarkt zien met een toename van 164.000 banen.

Een vergelijkbare (tegengestelde) ontwikkeling is in Haarlem zichtbaar in het aantal WW-uitkeringen. In 2018 en 2019 was er alleen over de eerste maanden van het jaar meer instroom dan uitstroom in de WW. In 2020 zijn er echter duidelijk meer instromers dan instromers.

Vooral in april na de lockdown is er een grote instroom en nam het aantal WW-ontvangers met 18% toe ten opzichte van maart. In juli waren er 3.249 Haarlemmers die WW ontvangen, het meeste sinds 2018. Daarna nam het aantal met 9% af tot 2.966 in september. De instroom neemt af en de uitstroom neemt toe. Een deel van deze groep kwam in het voorjaar zonder werk te zitten en stroomt door naar de bijstand. Door de landelijke banengroei, zullen ook veel WW-ontvangers uitstromen naar betaald werk. Ook uit CBS-cijfers van over september blijkt dat de werkloos licht daalt.

Het UWV en het CPB zien in de daling van WW-ontvangers 'stilte voor de storm'. De verwachting is dat de werkloosheid de komende jaren nog sterk toeneemt.

Aantal lopende WW-uitkeringen, instroom en uitstroom gemeente Haarlem

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: WW-uitkeringen per sector

Het aantal WW-uitkeringen daalde tussen januari 2019 en januari 2020 in vrijwel alle sectoren in de gemeente Haarlem.

Tussen januari en juli is er echter in alle sectoren behalve zorg en welzijn een forse stijging. Vervolgens neemt het aantal WW-uitkeringen tussen juli en september in vrijwel alle sectoren af. De grootste dalingen zijn in deze periode onder WW-ontvangers uit transport en logistiek beroepen (-15%), dienstverlenende beroepen (-14%) en technische beroepen (-11%).

Het grootste deel van de uitkeringsgerechtigden had voorheen een bedrijfseconomisch beroep (23%) of was voorheen manager (15%).

Aantal WW-uitkeringen per sector in gemeente Haarlem

	2019				2020				% jan. 2020- % jul. 2020-	
	jan	apr	jul	okt	jan	apr	jul	sep*	jul. 2020	sep. 2020
Agrarische beroepen	11	11	8	9	7	13	15	12	114%	-20%
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	595	526	515	556	566	646	724	674	28%	-7%
Commerciële beroepen	297	317	282	302	311	340	395	370	27%	-6%
Creatieve en taalkundige beroepen	109	110	99	102	107	134	167	158	56%	-5%
Dienstverlenende beroepen	187	176	138	150	141	261	328	282	133%	-14%
ICT beroepen	69	63	64	68	71	73	86	81	21%	-6%
Managers	379	382	366	383	383	400	439	432	15%	-2%
Openbaar bestuur veiligheid en juridische beroepen	56	46	47	51	41	43	56	55	37%	-2%
Pedagogische beroepen	101	75	84	87	84	91	103	105	23%	2%
Technische beroepen	252	236	208	190	219	265	295	258	35%	-13%
Transport en logistiek beroepen	135	116	106	95	112	173	201	170	79%	-15%
Zorg en welzijn beroepen	238	210	214	181	206	220	206	187	0%	-9%
Onbekend	135	109	115	132	154	308	234	182	52%	-22%
Totaal	2.564	2.377	2.246	2.306	2.402	2.967	3.249	2.966	35%	-9%

*de cijfers voor oktober 2020 zijn nog niet beschikbaar

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: openstaande vacatures per sector

In het tweede kwartaal van 2020 (meest recente cijfers) zijn in de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond er 3.500 openstaande vacatures. Dit zijn er minder dan in de voorgaande kwartalen in 2020 en 2019. De daling werd al ingezet in het derde kwartaal van 2019 toen er nog 5.100 vacatures openstonden. Dat waren er 31% meer dan in het tweede kwartaal van 2020. In Nederland nam het aantal vacatures met 29% af in deze periode.

Het aantal vacatures voor technische beroepen in arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond nam in absolute zin in deze periode het sterkst af (600 banen, 38% daling). Ook zijn er nu 400 vacatures minder (40%) voor bedrijfseconomische en administratieve beroepen. Het aantal vacatures in de ICT, openbaar bestuur en in de zorg. Landelijk ziet ook het CBS vacaturegroei bij de overheid en in de ICT. Verder bericht het [CBS](#) bericht dat er in het tweede kwartaal 26.000 duizend vacatures minder waren dan een kwartaal eerder. Vooral voor flexwerkers is er minder werk.

Aantal openstaande vacatures per sector in arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond

	2019				2020	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Agrarische beroepen	100	0	0	0	0	0
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	900	900	1.000	700	600	600
Commerciële beroepen	500	400	500	400	500	400
Creatieve en taalkundige beroepen	0	0	0	0	0	0
Dienstverlenende beroepen	400	500	400	400	300	200
ICT beroepen	200	100	200	200	100	200
Managers	200	200	200	200	200	100
Openbaar bestuur veiligheid en juridische beroepen	100	100	100	100	100	100
Pedagogische beroepen	200	200	200	200	100	200
Technische beroepen	1.300	1.300	1.600	1.200	1.000	1.000
Transport en logistiek beroepen	500	400	500	500	500	400
Zorg en welzijn beroepen	500	500	400	500	400	400
Totaal	4.900	4.700	5.100	4.400	3.700	3.500

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: spanningsindicator

Uit de regionale arbeidsmarktanalyse voor regio Zuid-Kennemerland en IJmond van UWV blijkt dat de regionale arbeidsmarkt flink geraakt wordt door corona. Over de hele breedte is het aantal WW-uitkeringen gestegen (p. 31). Toch wordt niet elke branche even sterk getroffen door de crisis.

Een manier om dit in beeld te brengen is met de spanningsindicator. Hierin wordt de vraag naar arbeid (aan de hand van vacatures) afgezet tegen het aanbod (kortdurende WW) (zie de uitgebreide definitie in bijlage 1).

In het tweede kwartaal (meest recente cijfers) is de krapte op de arbeidsmarkt in arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond afgenomen. Het is dus voor werkgevers makkelijker geworden om beschikbare arbeidskrachten te vinden. Alleen de markt voor ICT-beroepen en technische beroepen is nog krap. Zo is er in de ICT bijvoorbeeld meer vraag naar remote-afstand-technologie. Medio augustus bracht het UWV een lijst naar buiten met kansrijke beroepen om werkt te vinden. Het kabinet speelde hierop in door omscholing te stimuleren.

Spanningsindicator naar beroepsgroep in arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond (kwartaal 1 2019-kwartaal 1 2020)

	2019								2020			
	Q1		Q2		Q3		Q4		Q1		Q2	
	Typering	Spanning	Typering	Spanning	Typering	Spanning	Typering	Spanning	Typering	Spanning	Typering	Spanning
Agrarische beroepen	Zeer krap	5,71	-	-	Zeer krap	4,94	-	-	Gemiddeld	1,33	ruim	0,65
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	Krap	1,57	Krap	1,61	Krap	1,61	Gemiddeld	1,22	Gemiddeld	0,93	ruim	0,66
Commerciële beroepen	Gemiddeld	1,42	Gemiddeld	1,19	Krap	1,54	Gemiddeld	1,48	Gemiddeld	1,26	gemiddeld	0,73
Creatieve en taalkundige beroepen	Ruim	0,38	Ruim	0,34	Ruim	0,27	Ruim	0,27	Zeer ruim	0,15	zeer ruim	0,09
Dienstverlenende beroepen	Krap	1,61	Krap	2,94	Krap	2,82	Krap	1,96	Gemiddeld	1,1	ruim	0,43
ICT beroepen	Krap	3,14	Krap	2,17	Krap	2,86	Krap	2,78	Krap	1,71	krap	1,78
Managers	Ruim	0,63	Gemiddeld	0,7	Ruim	0,64	Ruim	0,58	Ruim	0,5	ruim	0,3
Openbaar bestuur veiligheid en juridische beroepen	Gemiddeld	1,07	Gemiddeld	1,26	Gemiddeld	1,45	Krap	1,73	Gemiddeld	0,96	gemiddeld	0,73
Pedagogische beroepen	Krap	2,2	Krap	2,07	Krap	1,8	Krap	1,89	Gemiddeld	1,17	gemiddeld	1,22
Technische beroepen	Krap	3,91	Zeer krap	4,45	Zeer krap	6,09	Zeer krap	4,41	Krap	2,88	krap	2,05
Transport en logistiek beroepen	Krap	2,46	Krap	2,1	Krap	3,22	Krap	3,21	Krap	2,11	gemiddeld	1,01
Zorg en welzijn beroepen	Krap	2,17	Krap	2,32	Krap	2,3	Krap	2,61	Krap	1,68	gemiddeld	1,41
Totaal	Krap	1,72	Krap	1,8	Krap	2,03	Krap	1,75	Gemiddeld	1,16	gemiddeld	0,78

Leeswijzer: een krappe markt betekent veel vraag en relatief weinig aanbod. Dit is in **groen** weergegeven.

Een ruime markt betekent veel arbeidsaanbod en minder vraag. Dit is **rood** weergegeven.

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: schuldregeling en budgetondersteuning

De gemeente Haarlem handelt de aanvragen voor schuldhulpverlening en budgetondersteuning af voor de gemeenten Haarlem, Zandvoort, Heemstede en Bloemendaal.

In het tweede kwartaal van 2020 zijn de minste aanvragen voor schuldhulpverlening sinds begin 2018. In kwartaal 3 neemt het aantal iets toe, maar het is nog steeds lager dan een jaar eerder. Het is onduidelijk of hier sprake is van een corona-effect. De landelijke [monitor schuldhulpverlening](#) laat een vergelijkbaar beeld zien. Wel wordt een toename nog verwacht. [De Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet](#) gaf aan te verwachten dat een vijfde van de aanvragers van de eerste Tozo-regeling uiteindelijk in de schuldhulp terechtkomt.

De cijfers voor budgetondersteuning (zie begrippenlijst) zijn vanwege de lage aantallen niet uitgesplitst naar gemeente. Inwoners doen minder aanvragen voor dan voor schuldregelingen. Dit geldt voor alle kwartalen vanaf 2018. In 2020 waren er tot nu toe 71 aanvragen.

Aantal aanvragen schuldregeling

	2018				2019				2020		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Haarlem	121	131	136	135	126	112	135	147	150	103	122

Aantal aanvragen budgetondersteuning Haarlem, Zandvoort, Bloemendaal en Heemstede

	2018	2019	2020
Q1	42	10	24
Q2	22	21	18
Q3	19	24	29
Q4	12	37	-
Totaal	95	92	71

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: toekenningen NOW

Vanaf eind maart tot 1 juni konden bedrijven aanspraak maken op de Eerste tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW). Bedrijven met een omzetsdaling konden hiermee een deel van de loonkosten vergoed krijgen. Het doel van de maatregel was om grootschalige werkloosheid te voorkomen. Eind juni werd een tweede ronde voor de NOW-regeling bekendgemaakt.

Uit cijfers van het CBS blijkt dat 1.590 bedrijven in de gemeente Haarlem gebruikmaakten van de eerste NOW-regeling. Dit is ruim een derde van alle bedrijfsvestigingen. De tweede NOW-regeling werd door een ongeveer twee keer zo kleine groep aangevraagd. In een UWV-enquête noemden bedrijven als belangrijkste reden dat het weer beter gaat met het bedrijf en de tegemoetkoming niet meer nodig is. Daarnaast werd het niet voldoen aan de voorwaarden genoemd.

Een kwart (23%) van de aanvragers van NOW 1.0 in de Regio Kennemerland was zzp'er. Zij maken 26% uit van de aanvragers van NOW 2.0. Horecabedrijven deden 18% van de NOW 1.0- en 20% van de NOW-2.0-aanvragen in de gemeente Haarlem.

Vanaf oktober loopt NOW3. Dit pakket is soberder, maar heeft een langere looptijd (tot 1 juli 2021). Gegevens over het gebruik van deze regeling zitten nog niet in deze rapportage. De verwachting is dat hier vanwege de strengere minder gebruik van gemaakt zal worden.

Gebruik van NOW-steun

	Aantal		Aandeel vestigingen*	
	NOW 1.0	NOW 2.0	NOW 1.0	NOW 2.0
Haarlem	1.590	765	34%	16%

*gebaseerd aantal vestigingen in 2019 exclusief zzp'ers

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandigen (Tozo)

Voor zzp'ers is eind maart de Tozo-regeling ingesteld. De Tozo is een speciale regeling voor ondernemers die in de problemen zijn gekomen door de coronacrisis. Met deze regeling kunnen zij een aanvulling krijgen op hun inkomen en op het bedrijfskapitaal. De Tozo bestaat uit twee delen:

1. Een uitkering die het inkomen aanvult voor maximaal 7 maanden, uiterlijk tot eind september (Tozo-levensonderhoud)
2. Een lening voor bedrijfskapitaal. Hiermee kunnen zzp'ers bijvoorbeeld de huur van bedrijfspanden betalen.

Snel na de invoering van de Tozo kwamen er veel aanvragen binnen. Het aantal zzp'ers dat Tozo ontving was het grootst in april en mei. Daarna neemt het aandeel ontvangers in juni sterk af. Dit valt samen met de versoepeling van de coronaregels. Zo mocht vanaf 1 juni onder andere de horeca weer beperkt open. Daarnaast werden de eisen werden toen ook strenger vanwege de invoering van de partnertoets. Tussen juni en september blijft het aantal Tozo-ontvangers stabiel. Afgezet tegen het aantal zzp'ers (2019) ontvangt in september 11% van de zzp'ers Tozo.

Er wordt minder gebruikgemaakt van Tozo voor het aanvragen van bedrijfskapitaal. In de maanden april tot en met juni waren er duidelijk de meeste aanvragen.

Aantal ontvangers Tozo gemeente Haarlem

	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	% zzp'ers
Tozo levensonderhoud	3.943	4.188	4.170	1.332	1.342	1.292	1.327	11%
Tozo bedrijfskapitaal	-	78	79	31	7	9	2	-

*gebaseerd op aantal zzp'ers in 2019

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19 (TOGS)

Naast NOW en Tozo konden bedrijven ook aanspraak maken op steun via de tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19 (TOGS). Ondernemers die gebruikmaakten van de regeling kregen een eenmalige tegemoetkoming van €4.000. De regeling gold slechts voor een aantal sectoren die in het bijzonder getroffen werden door corona. Onder meer groot- en detailhandel, horeca en cultuur konden gebruikmaken van de TOGS.

In totaal deden 2.270 bedrijven in Haarlem dit. De meerderheid (55%) van de TOGS-gebruikers was zzp'er, 22% zit in de horecasector. Vanaf juni is de TOGS opgevolgd door de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL).

Aantal vestigingen van bedrijven die gebruikmaken van TOGS in gemeente Haarlem

	Aantal
1 werkzame persoon	1.250
1+ werkzame personen	1.020
Horeca	505
Overige bedrijfstakken	1.760
Totaal	2.270

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: bijstandsuitkeringen

Naast de Tozo-regeling is er voor zzp'ers de reeds voor corona bestaande regeling Besluit Bijstand Zelfstandigen (Bbz) (zie bijlage 1 voor een uitgebreide omschrijving). In oktober 2019 maakten 28 bedrijven in Haarlem gebruik van de Bbz. Een jaar later zijn dit er nog 11. Mogelijk komt dit doordat ondernemers die anders Bbz zouden gebruiken nu terugvallen op de Tozo-regeling. De Tozo-regeling is ook iets soepeler dan de Bbz, zo is er geen toets op de levensvatbaarheid van het bedrijf.

Het gebruik van de reguliere bijstand is het afgelopen vrijwel onveranderd. Maar het bijstandsvolume reageert ook trager op conjuncturele ontwikkelingen dan bijvoorbeeld het WW-volume (monitor arbeidsmarkt). Wel is het gebruik van de Participatiewet met 1% toegenomen. Tussen oktober 2019 en oktober 2020 nam het aantal IOAW-ontvangers af van 165 naar 142.

Als de economische malaise langer aanhoudt, zal het beroep op bijstand naar verwachting wel toenemen. Zo becijferde Berenschot dat het aantal mensen in de bijstand in Nederland met 210.000 kan stijgen naar 625.000 in 2022.

Aantal actuele uitkeringen Bbz en reguliere bijstand gemeente Haarlem

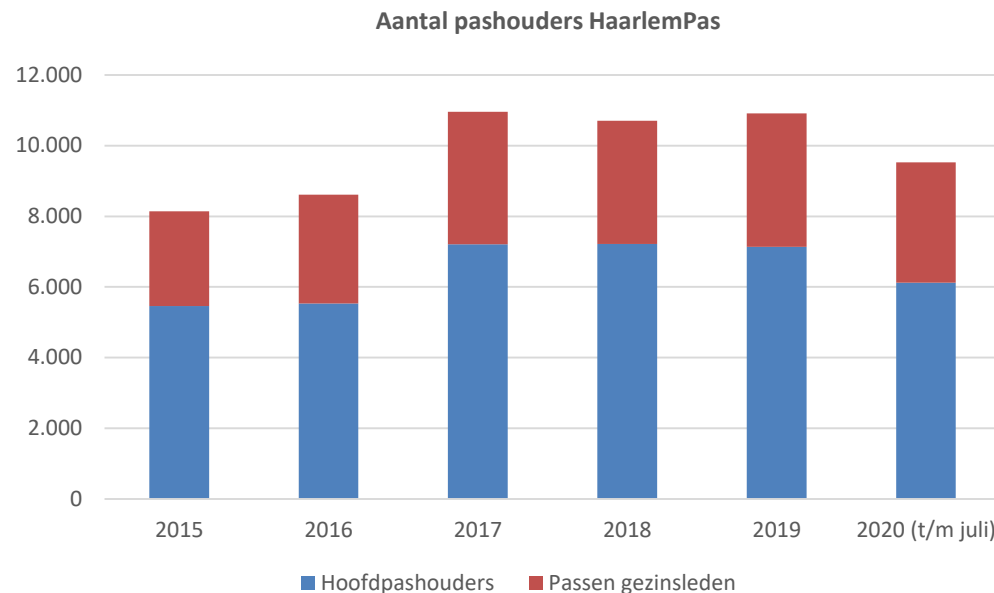
	September	Oktober	2019 (oktober)
BBZ	11	11	28
Reguliere bijstand	3.534	3.510	3.502
-waarvan:			
Participatiewet	3.376	3.353	3.323
IOAW	144	142	165
IOAZ	14	15	14

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: Haarlempas

De HaarlemPas is een steunmaatregel voor alle Haarlemmers die een inkomen hebben tot 120% van de bijstandsnorm en hun inwonende kinderen van 4 tot en met 17 jaar.

De HaarlemPas wordt automatisch verstrekt aan gezinnen waarvan duidelijk is dat zij over een laag inkomen beschikken, bijvoorbeeld gezinnen met een bijstandsuitkering of die kwijtschelding op de gemeentelijke belastingen ontvangen. De HaarlemPas wordt toegekend per kalenderjaar. De HaarlemPassen voor het nieuwe jaar worden in het laatste kwartaal aan inwoners uit de Automatisch aan inwoners uit de doelgroep gestuurd. Inwoners met een HaarlemPas die niet automatisch in de doelgroep vallen, krijgen in het laatste kwartaal een voor-ingevuld formulier om de HaarlemPas voor het nieuwe jaar aan te vragen.

Vanwege verschillende administratieve redenen kan de ontwikkeling van het aantal HaarlemPassen het best per kalenderjaar vergeleken worden. In 2019 waren er 10.913 pashouders waarvan 7.138 hoofdpashouders. Ook in 2017 en 2018 waren er ruim tienduizend pashouders. In 2020 maken tot en met juli 9.528 Haarlemmers gebruik van de HaarlemPas. Pas na afloop van het kalenderjaar valt goed in te schatten in welke richting het aantal pashouders zich ontwikkelt.

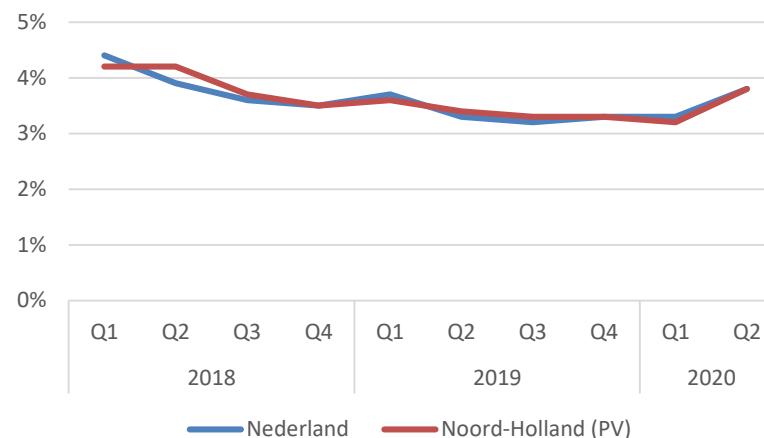
Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: werkloosheid

Het werkloosheidspercentage steeg tussen het eerste en tweede kwartaal van 2020 in de provincie Noord-Holland van 3,2% naar 3,8%. In Nederland gemiddeld is een vergelijkbare ontwikkeling. Voor Haarlem, waar alleen jaarcijfers voor bekend zijn, sloot het percentage de afgelopen jaren nauw aan bij dat van de provincie.

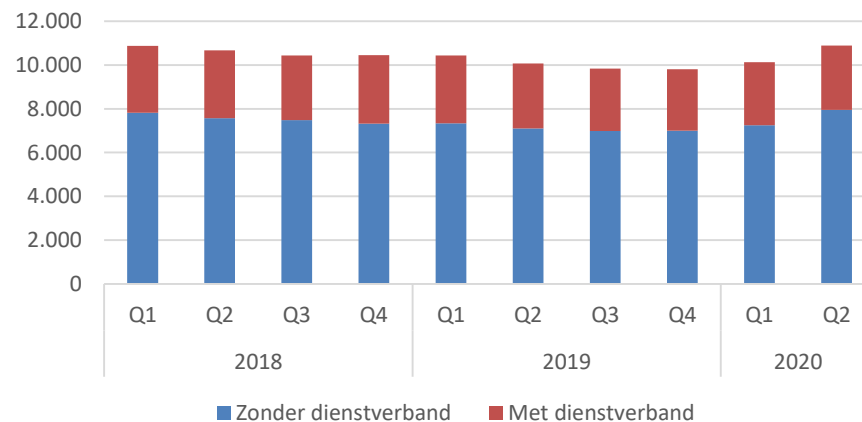
Een andere manier om werkloosheid in kaart te brengen, is het aantal bij het UWV geregistreeerde werkzoekenden. In Haarlem waren dit er de afgelopen jaren steeds ongeveer 10.000. Tussen januari en juni 2020 nam dit aantal echter met 10% toe tot 10.934. Driekwart van de werkzoekenden (73%) heeft geen vast dienstverband. De toename lijkt een direct gevolg te zijn van de coronacrisis. Zo merkt ook het CBS dit aan als reden voor een grote krimp van het aantal banen. Inmiddels registreert het CBS in het derde kwartaal weer een stijging van het aantal banen.

Kanttekening bij de UWV-cijfers is dat niet alle werklozen zich bij het UWV registreren. Het gaat dan bijvoorbeeld om personen die geen recht op een uitkering hebben. Daarbij zal men minder snel geneigd zijn zich te melden als de verwachting om werkt te vinden beperkt is. Aan de andere kant bevatten de UWV-cijfers ook registraties van mensen die niet direct beschikbaar zijn voor betaald werk.

Ontwikkeling werkloosheidspercentage

Aantal bij het UWV geregistreeerde werkzoekenden gemeente Haarlem

Bron: CBS en UWV

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen: kwijtschelding belastingen

Cocensus handelt de kwijtscheldingen van gemeentelijke belastingen voor de gemeente Haarlem af. De meeste verzoeken voor belastingkwijtschelding worden ingediend nadat de belastingaanslagen verstuurd worden. De wijze waarop kwijtschelding kan worden aangevraagd is bij iedere gemeente op andere wijze ingericht. Zo krijgt men in sommige gemeenten al een formulier voor kwijtschelding bij de aanslag meegestuurd. Iedere gemeente kan besluiten op geautomatiseerde wijze kwijtschelding te verlenen waarbij gebruik wordt gemaakt van het Inlichtingenbureau. Het beleid van de gemeente bepaalt ook waarvoor kwijtschelding mogelijk is.

Deze kanttekeningen maken het lastig om in de tijd en tussen gemeenten te vergelijken. Alle gemeenten leggen in principe de belastingaanslagen voor 99% op aan het begin van het belastingjaar (januari of februari). De piek voor wat betreft de kwijtschelding is bij iedere gemeente redelijk vergelijkbaar.

Conclusies zijn op dit moment lastig. Aan het einde van het jaar is er meer inzicht, maar de eventuele gevolgen van corona zullen pas in de loop van 2021 zichtbaar worden. De verwachting is dat het aantal aanvragen mogelijk wel toeneemt. De werkloosheid is in 2020 gestegen en mensen hebben daardoor minder inkomsten. Daarmee voldoen ze ook aan de eisen voor belastingkwijtschelding.

Cijfers over kwijtschelding gemeentelijke belastingen

	2019		2020*	
	Binnengekomen	Toegekend	Binnengekomen	Toegekend
Haarlem	6.699	69%	5.845	72%

*de cijfers voor 2020 geven de stand weer tot 1 juli.

Hoofdstuk: vastgoed en woningmarkt

In dit hoofdstuk worden de volgende indicatoren behandeld:

Woningaanbod

Huizenprijs

Kantoor- en bedrijfsruimte

Leegstand

Bouwaanvragen en -vergunningen

Nieuwbouw

Woningzoekenden

Sociale huur

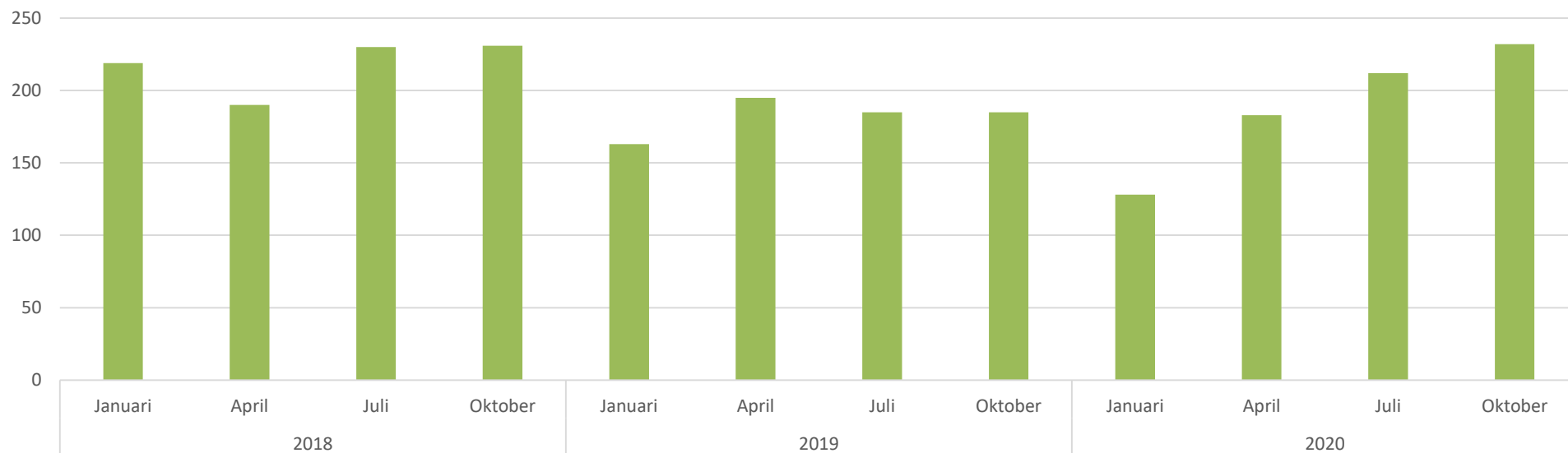
Maatschappelijke opvang

Vastgoed en woningmarkt: woningaanbod

De huizenmarkt lijkt voorlopig nog weinig last te hebben van de coronacrisis. Uit cijfers van NVM blijkt dat de huizenmarkt in het derde kwartaal van 2020 verder is verkapt. Dit wordt ook onderstreept in een analyse door huizensite Funda.

In Haarlem komen er in de loop van 2020 juist steeds meer huizen op de markt. In januari werden 128 aangeboden en in oktober zijn het er 232. Het aanbod van huizen was sinds oktober 2018 niet zo groot.

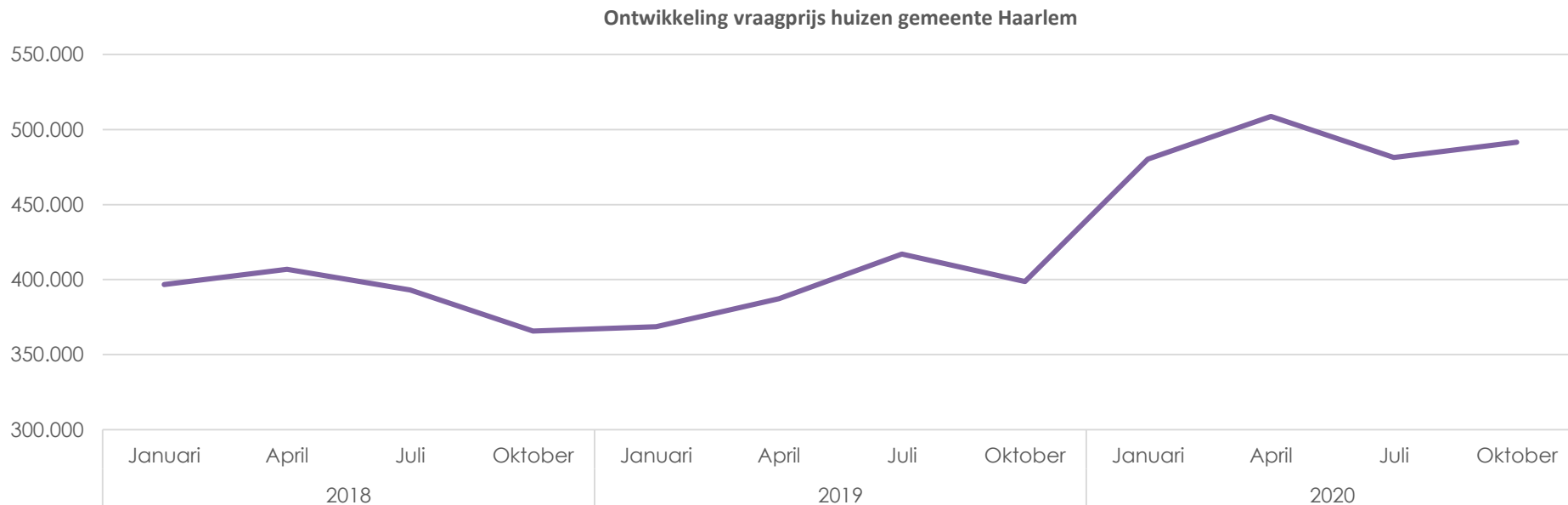
Aantal aangeboden woningen gemeente Haarlem

Vastgoed en woningmarkt: huizenprijs

De vraagprijs voor huizen in Haarlem ligt in 2020 hoger dan in 2019. Aan het einde van het jaar is er een opvallende stijging. In januari 2020 is de prijs van aangeboden woningen (€480.000) een stuk hoger dan in oktober 2019 (€398.000). De gemiddelde prijs schommelt in 2020 tussen de €480.000 en €510.000. In 2019 was de gemiddelde vraagprijs per maand steeds tussen de €370.000 en €450.000.

In oktober 2020 is de gemiddelde vraagprijs per vierkante meter van de te koop staande woningen in Haarlem is €4.359. Dat is 10% hoger dan in januari. In dezelfde periode steeg de vraagprijs van huizen met maar 2%. Hieruit valt op te maken dat de gemiddelde woninggrootte van het aanbod in oktober kleiner is dan in januari.

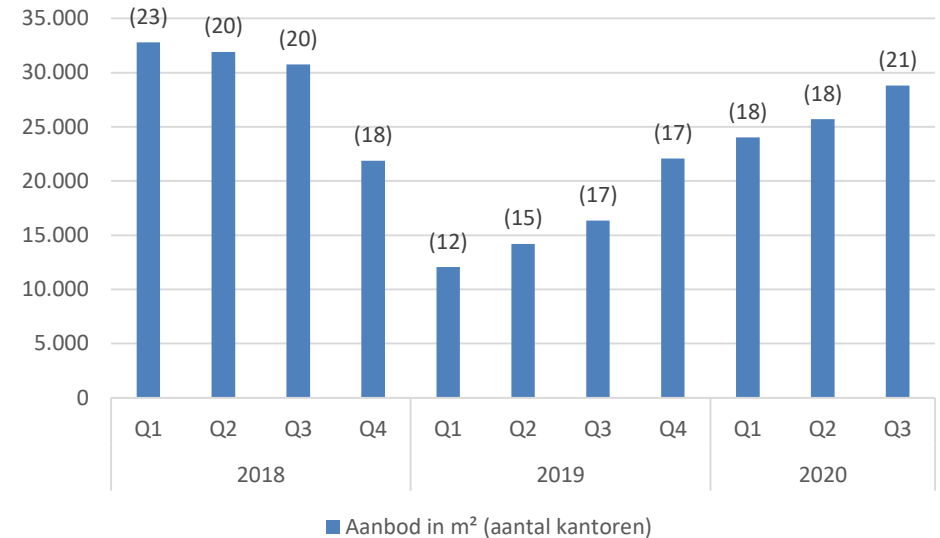
Vastgoed en woningmarkt: kantoorruimte

De kantorenvorraad bestaat uit de leegstaande en in gebruik kantoren. Op 1 januari 2018 was de kantorenvorraad 475.000 m². Een jaar later is dit 476.500 m².

Begin 2018 was er nog 32.796 beschikbaar m² bij 23 kantoren. Aan het eind van het jaar neemt dat snel af. Waarschijnlijk komt dit deels door een sterke economische groei waardoor de vraag naar kantoorruimte toenam. Daarnaast is er in deze door de gemeente Haarlem strek op ingezet om incourant vastgoed te transformeren. In het eerste kwartaal van 2019 was er nog 12.052 m² beschikbaar bij 12 kantoren. Daarna neemt het kantorenaanbod steeds toe. In het derde kwartaal is er 28.809 m² beschikbaar bij 21 kantoorgebouwen. Een vijfde van deze kantoren (19%) wordt al langer dan 3 jaar aangeboden. Deze lang leegstaande kantoren beslaan ongeveer één procent van de totale kantorenvorraad.

In de toekomst zal het kantoorgebruik mogelijk anders zijn dan voorheen. Zo bleek uit onderzoek van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid dat Nederlanders ook na de coronacrisis minder willen thuiswerken. Ruim een kwart van de werknemers (27%) verwacht ook na de coronacrisis meer thuis te werken. Een derde denkt meer op afstand te zullen vergaderen.

Kantorenaanbod gemeente Haarlem

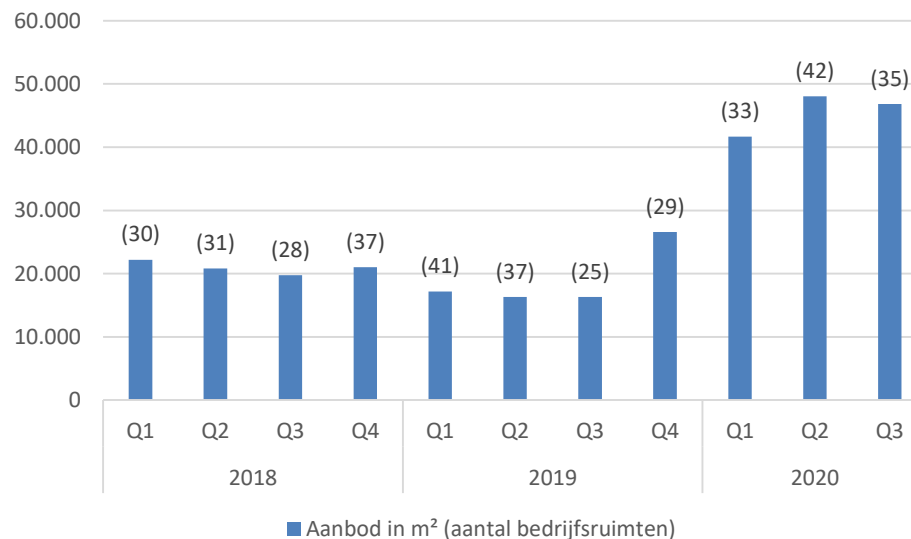
Vastgoed en woningmarkt: bedrijfsruimte

Een bedrijfsruimte wordt omschreven als een ruimtelijk zelfstandige eenheid die grotendeels in gebruik is voor productie en opslag in de sectoren bouw, transport en logistiek, lichte en zware industrie en groothandel.

In Haarlem is het bedrijfsruimteaanbod in 2020 sterk toegenomen. In het derde kwartaal gaat het om 35 locaties en 46.820 m². De toename begon eigenlijk al aan het einde van 2019, dus voor de coronacrisis. Er is geen structureel bedrijfsruimte-aanbod. De beschikbare bedrijfsruimte wordt dus nog niet zo lang aangeboden op de markt. Waarschijnlijk is een deel van het aanbod dus ook beschikbaar gekomen door de coronacrisis.

Ook de [Rabobank](#) geeft aan dat “veel signalen wijzen op een terugval in de bezettingsgraad van bedrijfsmatig vastgoed”. Veel bedrijven zitten in zwaar weer en proberen de kosten te verminderen door te besparen op huur. Dit kan door bedrijfsruimte af te stoten. Daarnaast is de bedrijfsruimte niet altijd meer goed te gebruiken omdat het bijvoorbeeld te beperkt kan voldoen aan de eisen van anderhalvemetersamenleving. Daarentegen zijn er ook sectoren die juist meer ruimte nodig hebben zoals distributiecentra. Uit cijfers van [thuiswinkel.org](#) blijkt namelijk dat consumenten sinds de coronacrisis meer online aankopen doen. Deze aankopen worden veelal in distributiecentra verwerkt.

Bedrijfsruimteaanbod gemeente Haarlem

Vastgoed en woningmarkt: leegstand

Retailonderzoeker Locatus meldt in september dat de winkelleegstand in 2020 na de uitbraak van corona beperkt is toegenomen. In januari was er in Nederland 7,3% leegstand en in augustus 7,6%.

In Haarlem waren er op 1 januari 2020 2.364 verkooppunten. Hiervan stond 5,8% leeg (137 verkooppunten). In Haarlem is dus minder leegstand dan in Nederland. Op provincie-niveau is nog minder leegstand (4,9%). Zowel in Haarlem, Noord-Holland als Nederland is er een toename ten opzichte van 2019. In het centrum van Haarlem nam de leegstand in deze periode juist iets af.

In totaal hebben de 2.364 verkooppunten in Haarlem een winkelverkoopvloeroppervlak van 365.869 m² waarvan 27.166 m² (7,4%) leegstaat. In 2019 was het leegstaande vloeroppervlak nog maar 3,6%. Een groot deel van de toename is te verklaren doordat Hudson's Bay op 31 december 2019 uit het V&D-pand vertrok. Hudson's Bay huurde zeven etages en een kelderverdieping, samen goed voor 8.250 m² winkelvloeroppervlak.

Inmiddels huurt HEMA de begane grond en de eerste verdieping. Dit is in de cijfers van 1 januari 2020 echter nog niet terug te zien. In het centrum van Haarlem staat begin 2020 4,8% van de 133.217 m² leeg. In 2019 was dit 5,5%.

Aantal verkooppunten (peildatum 1 januari 2020)

	# Totaal	# Leegstand*	% Leegstand 2020*	% Leegstand 2019*	Leegstaand per 1.000 inwoners
Gemeente Haarlem	2.364	137	5,8%	4,1%	0,8
Centrum Haarlem	1.266	61	4,8%	5,0%	-
Noord-Holland	38.739	1.882	4,9%	4,1%	0,7
Nederland	219.157	16.074	7,3%	6,7%	0,9

*de leegstand wordt bepaald als percentage van het totaal aantal verkooppunten (dus niet alleen het winkelaanbod)

Vastgoed en woningmarkt: bouwaanvragen en bouwvergunningen

In Haarlem waren in 2020 940 aanvragen voor omgevingsvergunningen in het eerste semester. In het eerste semester van 2019 waren dat er 994. De cijfers over de volgende kwartalen worden getoond in de volgende monitor.

De cijfers van het CBS over verleende bouwvergunningen laten een sterke afname in het eerste kwartaal en tweede kwartaal van 2020 zien. In Haarlem werden 35 bouwvergunningen verleend. In 2018 en 2019 waren dat er respectievelijk 152 en 107. Het CBS concludeert ook dat de bouwsector last had van de coronacrisis, maar dat het effect minder was dan voor de Nederlandse economie gemiddeld.

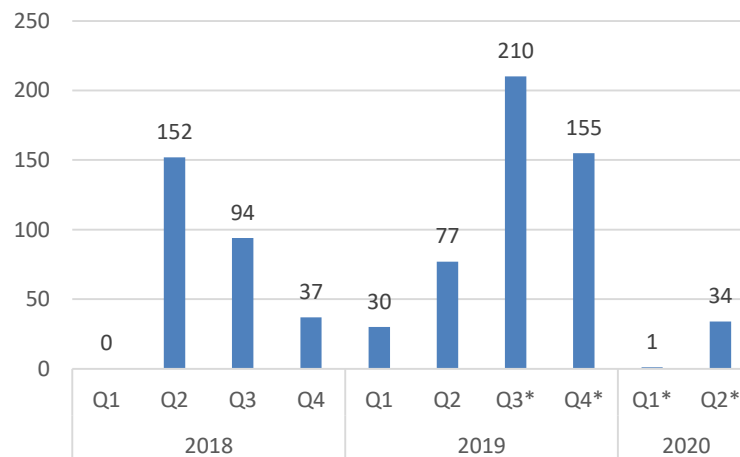
Toch is het lastig om goed in te schatten welk deel van de ontwikkelingen aan corona is te relateren. Zo heeft de bouwsector ook last van andere grote ontwikkelingen als de stikstof- en PFAS-crisis.

Aantal aanvragen omgevingsvergunningen*

	2019				2020	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Haarlem	461	533	185	0	461	479

*de cijfers gaan niet uitsluitend over nieuwe woningen, maar bijvoorbeeld ook over vergunningaanvragen voor dakkappen.

Aantal verleende bouwvergunningen gemeente Haarlem

*voorlopige cijfers

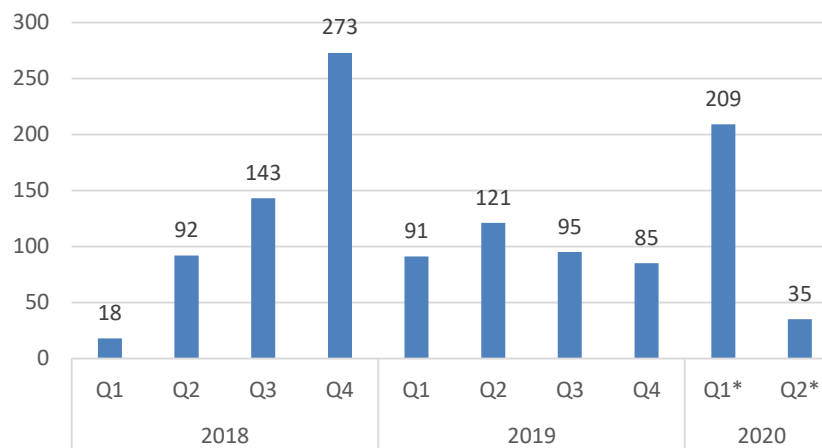
Vastgoed en woningmarkt: gereedgekomen nieuwbouwwoningen

Net als het aantal verleende vergunningen is ook de ontwikkeling van het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen niet eenduidig. Het ene kwartaal worden er relatief veel woningen opgeleverd, waarna de productie weer inzakt.

In elk geval is het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in kwartaal 2 en 3 van 2020 een stuk lager dan in het eerste kwartaal. In de voorgaande jaren was alleen het eerste kwartaal van 2018 vergelijkbaar qua productie.

Betrokkenen geven aan dat er door de coronacrisis zeker minder opdrachten zijn, maar dat ook de stikstof- en de PFAS-crisis meespeelt. Daarnaast worden nieuwbouwwoningen regelmatig als onderdeel van een project met meer woningen gebouwd. In het kwartaal dat de oplevering van een project gepland staat, komen er dus veel woningen bij. Dit zorgt voor behoorlijke schommelingen in de cijfers.

Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen gemeente Haarlem

*voorlopige cijfers

Vastgoed en woningmarkt: actief woningzoekenden

Via Woonservice worden de sociale huurwoningen van de woningcorporaties in de regio Zuid- en Midden-Kennemerland aangeboden. In totaal staan er in september 2020 62.339 woningzoekenden ingeschreven bij Woonservice, waarvan er 9.364 (15%) actief op zoek zijn naar een woning. Bijna 4.000 van deze woningzoekenden komen uit de gemeente Haarlem. Begin 2020 waren dit er nog 20% minder.

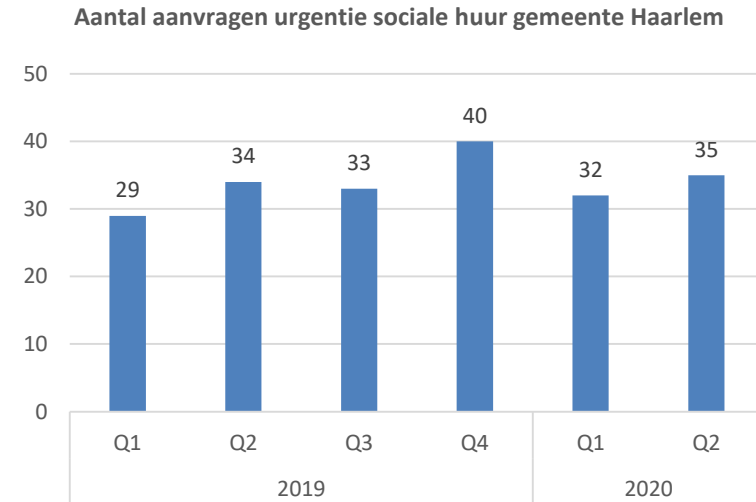
Vooraf juni vanaf 2020 is er een sterke toename in het aantal woningzoekenden in Haarlem. Mogelijk heeft het lage aantal woningzoekenden in april te maken met een gebrek aan aanbod van woningen. In verband met corona was in elk geval het aanbod in Haarlem afgenomen. Deels werd er minder verhuurd en deels moesten corporaties nog een nieuw coronavriendelijk proces van woningbezichtiging instellen.

*de cijfers voor oktober 2020 zijn nog niet beschikbaar

Vastgoed en woningmarkt: aanvragen urgentie sociale huur

Woonservice behandelt ook de urgentieaanvragen voor sociale huurwoningen in de regio Zuid-Kennemerland. Daarbij wordt geregistreerd waar de aanvragers vandaan komen. Er zijn per kwartaal rond de 35 urgentieaanvragen vanuit Haarlem. Het beeld voor 2020 verschilt vooralsnog weinig van 2019.

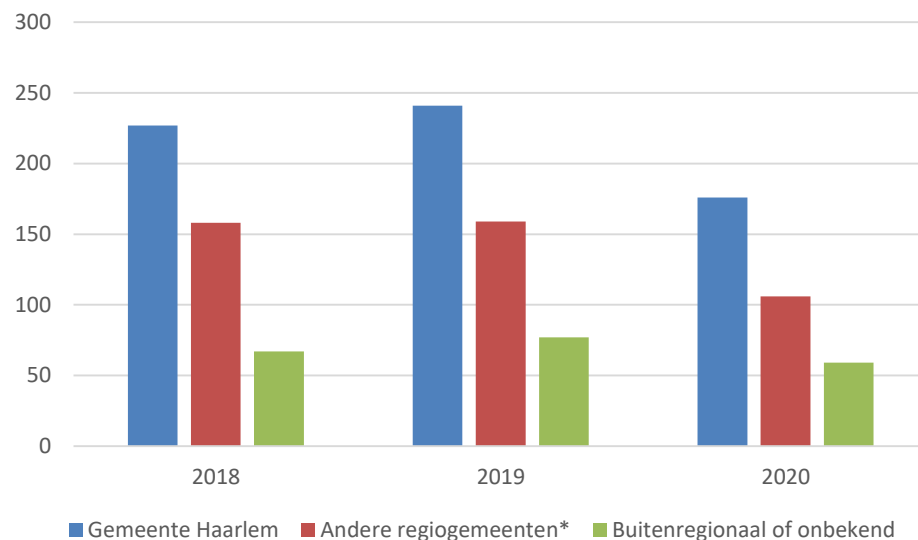

Vastgoed en woningmarkt: aanvragen maatschappelijke opvang

In de maanden januari t/m oktober zijn er gemiddeld 40 nieuwe daklozen – dus die zich nog niet eerder gemeld hadden – die zich met een ondersteuningsvraag melden bij de Brede Centrale Toegang. De Brede Centrale Toegang (BCT) geeft informatie en advies aan dak- en thuislozen. De medewerkers van de BCT begeleiden daklozen die zich melden naar de benodigde zorg, diensten en zo nodig opvang. De BCT-cijfers geven inzicht in het aantal daklozen, maar het is niet het volledige beeld. Dit zijn alleen de daklozen die zich hebben gemeld bij de Brede Centrale Toegang. Het totale aantal daklozen is in werkelijkheid hoger omdat niet alle daklozen zich melden. Ook maakt niet iedereen gebruik van de maatschappelijke opvang, bijvoorbeeld omdat deze mensen nog een logeerafres hebben.

Tussen januari en oktober 2020 melden zich 341 mensen bij de Brede Centrale Toegang in Haarlem. Hiervan kwamen er 176 uit gemeente zelf. Dit aantal is lager dan in dezelfde periode in 2019 (241 meldingen) en 2018 (227). De afname van het aantal meldingen kan mogelijk verklaard worden door de extra afspraken die er op landelijk niveau gemaakt zijn in het kader van de coronamaatregelen. Eind maart maakte minister van Veldhoven [afspraken](#) met verhuurdersorganisaties en brancheverenigingen om geen huisuitzettingen te doen. Daarnaast kwam een spoedwet die het mogelijk maakte om tijdelijke huurcontracten voor een tijdelijke periode te verlengen. Het uitgangspunt was dat niemand door de coronacrisis op straat moet belanden. In oktober werden de afspraken [hernieuwd](#).

Aantal meldingen maatschappelijke opvang bij BCT Kennemerland (jan. –okt.)

De coronamaatregelen hebben daarnaast invloed op de uitstroom uit de voorzieningen voor maatschappelijke opvang mede omdat het aantal verhuisbewegingen in de stad is afgenomen. In januari tot en met oktober 2020 waren er 167 uitstromers bij de maatschappelijke opvang in Haarlem. Dit is lager dan in dezelfde periode in 2019 (192). Vooral in de maanden mei tot en met augustus is de uitstroom lager. Hierdoor zijn er in 2020 minder plekken vrijgekomen voor nieuwe daklozen in de maatschappelijke opvang dan 2019.

Bijlagen

Hierna volgen deze bijlagen:

Begrippenlijst

Niet-opgenomen indicatoren

Relevante literatuur over corona

Bijlage 1: begrippenlijst

Budgetondersteuning

Vorm van hulp waarbij samen gekeken wordt wat men elke maand aan inkomsten en uitgaven heeft om zo beter budgetbeheer te leren.

Kantoorruimte

Een ruimtelijk zelfstandige eenheid die grotendeels in gebruik is voor bureaugebonden werkzaamheden of ondersteunende activiteiten. Kantoorruimten die deel uitmaken van bedrijfsgebouwen, universiteiten of ziekenhuizen worden niet als kantoor aangemerkt.

Bedrijfsruimte

Een ruimtelijk zelfstandige eenheid die grotendeels in gebruik is voor productie en opslag in de sectoren bouw, transport en logistiek, lichte en zware industrie en groothandel. Gemengde kantoor- en bedrijfsgebouwen zijn meegenomen indien het bedrijfsdeel meer dan 50% van het gehele complex uitmaakt.

Consumentenvertrouwen

Het consumentenvertrouwen is een indicator die informatie geeft over het vertrouwen en opvattingen van consumenten ten aanzien van de ontwikkelingen van de Nederlandse economie en hun eigen financiële situatie. Samen met de deelindicatoren economisch klimaat en koopbereidheid dragen deze bij aan de voorspelling van korte termijn schommelingen van de particuliere consumptie, met in het bijzonder de vraag naar en de aanschaf van duurzame consumptiegoederen.

De indicator van het consumentenvertrouwen is het gemiddelde van de saldi van de percentages van positieve en negatieve antwoorden op de vragen over de economische situatie in de afgelopen en komende 12 maanden, de financiële situatie van het huishouden in de afgelopen en komende 12 maanden en of het een gunstige tijd is om grote aankopen te doen.

De indicator van het economisch klimaat is het gemiddelde van de saldi van het percentage van positieve en negatieve antwoorden op de vragen over de economische situatie in de afgelopen en komende 12 maanden.

De indicator van de koopbereidheid is het gemiddelde van de saldi van de percentages van positieve en negatieve antwoorden op de vragen over de financiële situatie van het huishouden in de afgelopen en komende 12 maanden en of het een gunstige tijd is om grote aankopen te doen.

De indicatoren kunnen een waarde aannemen van -100 (iedereen antwoordt negatief) tot +100 (iedereen antwoordt positief). Bij een waarde van 0 is het aandeel pessimisten gelijk aan het aandeel optimisten.

De indicatoren zijn gecorrigeerd voor seizoensinvloeden en steekproefruis.

Faillissementen

In het algemeen worden onder faillissementen bedrijfsbeëindigingen verstaan als gevolg van een faillissementsverklaring van de rechter (gerechtelijk beslag op het vermogen). Faillissementen maken slechts een klein deel uit van het totaal aan bedrijfsbeëindigingen. De meeste bedrijven laten het niet zo ver komen en staken hun activiteiten al eerder. Daarnaast gaat er nog een periode overheen voordat een faillissement daadwerkelijk wordt uitgesproken. Faillissementen komen daardoor vertraagd in beeld.

Bijlage 1: begrippenlijst (2)

Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ)

Uitkering voor zelfstandigen van 55 jaar of ouder die onvoldoende inkomsten hebben uit hun bedrijf.

Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers (IOAW)

Uitkering voor oudere werklozen die sterk op de bijstand lijkt. Alleen wordt hierbij het eigen vermogen ongemoeid gelaten.

Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)

Door de coronacrisis is er een nieuwe regeling: de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). De NOW is bedoeld om werkgevers die te maken hebben met omzetverlies tegemoet te komen. Hierdoor kunnen zij hun werknemers met een vast en met een flexibel contract doorbetalen.

Tegemoetkoming schade COVID-19 (TOGS)

Eenmalige tegemoetkoming van €4.000 per bedrijf voor specifieke door corona getroffen sectoren.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. En in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen.

Schuldhulpverlening

Traject waarbij de gemeente probeert de schulden van individuen te regelen met al de schuldeisers. De gemeente kan hiervoor ook een schuldhulpverlener inschakelen. Een minnelijk traject betekent dat de schuldeisers vrijwillig meewerken aan een schuldregeling. Als schuldeisers niet willen meewerken, kan men beroep doen op het wettelijke traject.

Bijlage 1: begrippenlijst (3)

Spanningsindicator

De UWV Spanningsindicator Arbeidsmarkt wordt berekend door het aantal openstaande vacatures te delen door het aantal personen met een WW-uitkering met een verstreken WW-duur van minder dan een half jaar. Deze grootheden worden gebruikt als benadering van de openstaande vraag en direct beschikbaar aanbod. De Spanningsindicator Arbeidsmarkt kan een getal opleveren tussen 0 en oneindig. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Bij een indicator van 0 is de arbeidsmarkt zeer ruim, want er zijn geen openstaande vacatures en wel kortdurend werklozen. Bij veel openstaande vacatures ten opzichte van het aantal kortdurend werklozen is de arbeidsmarkt zeer krap. Door een tijdreeksanalyse uit te voeren zijn de grenzen bepaald. Er wordt uitgegaan van een indeling in vijf categorieën: zeer ruim, ruim, gemiddeld, krap en zeer krap. De indeling en typering zijn als volgt: 0 tot 0,25: zeer ruim; 0,25 tot 0,67: ruim; 0,67 tot 1,5: gemiddeld; 1,5 tot 4,0: krap; 4,0 of meer: zeer krap.

Ondernemersvertrouwen

Stemmingsindicator voor het bedrijfsleven, die de richting aangeeft waarin de economie (het BBP) zich naar verwachting zal ontwikkelen.

Vestigingendynamiek

LISA brengt de aantallen vestigingen en het bijbehorend aantal banen in beeld. Met het Handelsregister van de KvK wordt modelmatig bepaald wat voor LISA relevante vestigingen zijn waar betaald werk wordt verricht. De methode geeft bij benadering inzicht in het aantal nieuwe vestigingen en bedrijfsbeëindigingen en de daaraan gekoppelde banen. Werkgelegenheidsontwikkeling bij overige (niet nieuwe of beëindigde) wordt daarmee niet weergegeven.

Werkeloosheidswet (WW)

Als men geheel of gedeeltelijk werkloos wordt, kan men een Werkeloosheidsuitkering (WW-uitkering) aanvragen. De WW is een tijdelijke uitkering om het verlies aan inkomen tussen 2 banen op te vangen.

Bijlage 2: niet-opgenomen indicatoren

Een aantal indicatoren zijn niet opgenomen in deze eerste editie van de monitor. Het gaat om de volgende indicatoren.

Afvalproductie

Voor deze indicator geldt hetzelfde als voor Ov-gebruik. Wel is er contact gelegd met Spaarnelanden.

Clënten met dagbesteding

De data maakt deel uit van een maatwerkaanvraag van VNG Realisatie bij CBS. De meest recente cijfers zijn van 2019. Zodra de cijfers van 2020 bekend zijn wordt deze indicator toegevoegd.

Energiegebruik

Voor deze indicator geldt hetzelfde als voor afvalproductie. Wel is er contact gelegd met Alliander.

Huisuitzettingen

Cijfers over preventie huisuitzettingen binnen de gemeente Haarlem ontvangen. Sinds 2019 is de registratie verbeterd. Voor 2020 zijn er sterke fluctuaties in de cijfers te zien, mogelijk komt dit deels door het wegwerken van administratieve achterstanden. Dit maakt het ontwaren van trends lastig. Daarom is besloten deze indicator niet op te nemen in de monitor.

Kwetsbare leerlingen

Hierover is contact geweest met Leerplein. De monitoringsmogelijkheden hangen erg af van de definitie. Daarnaast zijn er diverse kanttekeningen bij de cijfers.

Leger de Heils

Er is contact gezocht met het Leger des Heils over cijfers. Dit heeft echter vooralsnog niks opgeleverd.

Ov-gebruik

De meeste indicatoren bleken niet actueel of niet op gemeenteniveau beschikbaar. Omdat het ook onduidelijk was hoe deze gegevens gebruikt konden worden om het beleid bij te sturen, is deze indicator vervallen.

Passantentellingen

Bureau RMC zou starten met tellingen d.m.v. 24 sensoren. Hiervoor is contact geweest met RMC, BIZ binnenstad en medewerkers van de gemeente Haarlem. Ze zijn echter nog steeds in gesprek. Vanwege privacy-issues is het nog niet gestart. Daarom is de indicator niet opgenomen.

Bijlage 2: niet-opgenomen indicatoren (2)

Regeling broodnood

De regeling broodnood blijkt door de aanwezigheid van andere regelingen vrijwel niet meer gebruikt te worden. Het voorstel is daarom om deze indicator niet meer op te nemen in de regionale monitor.

Scenarioschets winkels

Aanschaf van de data brengt aanvullende kosten met zich mee. De gewenste data bleek niet in voldoende mate aanwezig te zijn. Daarom is besloten deze indicator voorlopig niet op te nemen.

Schoolverzuim

Door de coronaomstandigheden is schoolverzuim van maart 2020 tot de zomervakantie niet als ongeoorloofd bestempeld. Daardoor zijn geen adequate cijfers aan te leveren over verzuim in de coronaperiode. Besloten is dan ook om af te zien van deze indicator in de monitor. In het Jaarverslag 2019-2020 van het Leerplein is inhoudelijke informatie met, waar mogelijk, cijfers te vinden over het ongeoorloofd verzuim over het schooljaar 2019-2020.

Toerismebelasting

Een aanslag wordt pas achteraf opgelegd dus tussentijds is er niets bekend. Meestal is pas einde van het kwartaal na afloop van het jaar bekend wat de opbrengst uit toeristenbelasting is geweest. Over 2019 waren nog geen cijfers omdat de betaling van gemeentelijke lasten is opgeschort.

Voedselbank

Voor de Voedselbank geldt hetzelfde als voor het Leger des Heils.

Bijlage 3: relevante literatuur over corona

In het rapport worden een aantal verwijzingen gemaakt naar andere rapporten of media. Hieronder een overzicht en daarnaast ook een link naar een niet uitputtende lijst van andere monitors over corona:

Algemeen en andere monitors (bijgewerkt 13 november 2020)

[Financiële bijwerkingen van corona. Indicatie van de financiële effecten van de coronacrisis voor gemeenten – Andersson Elffers Felix](#)

[Monitor vestigingendynamiek – LISA](#)

[Impact-analyse en monitor economie – Provincie Noord-Holland](#)

[Utrecht Monitor 2020 – Gemeente Utrecht](#)

[Vakantie sentiment monitor – NBTC Holland Marketing](#)

[Monitor internationale voorbeelden stedelijk aanpak corona – gemeente Amsterdam](#)

[COVID-19 Monitor Flevoland – Provincie Flevoland](#)

[Brabantse Monitor maatschappelijke effecten coronavirus – Provincie Noord-Brabant](#)

[De economische impact van het coronavirus in de MRA en Groot-Amsterdam – Stichting Economisch Onderzoek](#)

[Gelderse impactmonitor. De gevolgen van COVID-19 voor Gelderland – Provincie Gelderland](#)

[Monitor Coronacrisis – Gemeente Almere](#)

[Verwachte gevolgen van corona voor de opvattingen en houdingen van Nederlanders – Sociaal en Cultureel Planbureau](#)

[Verslag Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis – VNG Realisatie](#)

[Economische Verkenningen 2020 – Metropoolregio Amsterdam](#)

Economie

[Scenario's economische gevolgen coronacrisis – CPB](#)

[IMF: zware klap wereldeconomie door corona, in Nederland 7,5 procent krimp – NOS](#)

[Economische ontwikkelingen en vooruitzichten – DNB](#)

[Grootste economische krimp eerste halfjaar 2020 in Haarlemmermeer – CBS](#)

[Economie krimpt met 8,5 procent in tweede kwartaal 2020 – CBS](#)

[GDP up by 12.7% in the euro area and by 12.1% in the EU – Eurostat](#)

[Eurozone: economisch herstel op twee snelheden – Rabobank](#)

[Sectoren herstellen in 2021 maar gedeeltelijk van gevolgen coronacrisis – ING](#)

[Gedeeltelijke lockdown om besmettingen terug te dringen – Rijksoverheid](#)

[Beurzen schieten omhoog na nieuws coronavaccin – NOS](#)

Bijlage 3: relevante literatuur over corona (2)

Economie

[Laagste aantal faillissementen in 21 jaar tijd – CBS](#)

[Impact van de uitbraak van het coronavirus op internationaal ondernemen – RVO](#)

[Regio in Beeld: Zuid-Kennemerland en IJmond – UWV](#)

[Ondanks corona meer starters dan stoppers bij Kamer van Koophandel – NPO Radio 1](#)

[Omzet detailhandel bijna 10 procent hoger in juni – CBS](#)

[Omzet horeca daalt sterk in eerste kwartaal 2020 – CBS](#)

[Coronacrisis: impact op de werkgelegenheid verschilt per sector – UWV](#)

[Ontwikkelingen zzp – CBS](#)

[Gedeeltelijke lockdown leidt tot minder drukke winkelstraten – Bureau RMC](#)

[Just Eat Takeaway.com Q3 2020 Trading Update – Just Eat Takeaway.com](#)

[Nederlandse online consumentenbestedingen stijgen in Q2 met 12% naar € 6,36 miljard – Thuiswinkel.org](#)

[Ondernemers en corona: Resultaten op totaalniveau – Kantar](#)

[Datablog: een \(verkeerskundige\) tweede lente? – Nationale Databank Wegverkeersgegevens](#)

[Nieuwe inzichten mobiliteit en de coronacrisis – Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid](#)

[Corona en de regels voor culturele instellingen – Rijksoverheid](#)

[Een tiental musea dreigt binnen half jaar te sluiten; uitvoering noodsteun moet beter – Museumvereniging](#)

[Kabinet zegt toe: bieb en buurthuis voor uitzonderingen toch open – NOS](#)

[Verblijfstoerisme in Nederland in 2020: Verwachting verblijfstoerisme in 3 varianten – NBTC](#)

[Mobiliteit en de coronacrisis: Effecten van de coronacrisis op mobiliteitsgedrag en mobiliteitsbeleving – Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat](#)

Bijlage 3: relevante literatuur over corona (3)

Sociaal-maatschappelijk

[In de slipstream van corona: een secundaire crisis in de zorg – Gupta Strategists](#)
[Coronacrisis en kinderen en jongeren in Nederland – UNICEF](#)
[Instroom jeugdhulp met kwart gedaald – Binnenlands Bestuur](#)
[Te vroeg voor harde conclusies jeugdzorgcijfers – Binnenlands Bestuur](#)
[De zorg en de jeugdhulp tijdens de coronacrisis – Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd](#)
[Jeugdigen, jeugdhulp en Covid-19 – Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd](#)
[Inspectie: Corona had grote gevolgen voor jeugdhulp – Nederlands Jeugdinstituut](#)
[Meerkosten in het sociaal domein ten gevolge van corona – Andersson Elffers Felix](#)
[Monitor abonnementstarief Wmo – Significant Public](#)
[Drie boa's deelden meer dan 300 boetes uit, grote verschillen per gemeente – NOS](#)
[Naam genoteerd bij overtreding coronaregels, bij herhaling volgt boete – nu.nl](#)
[Politie maakt einde aan illegale 'coronafeesten', meerdere boetes uitgedeeld – nu.nl](#)
[Politie slingert 25 jongeren op de bon voor illegaal feestje bij Haarlem – nu.nl](#)
[Opnieuw rellen in Haagse Schilderswijk, meer dan Twintig arrestaties – NOS](#)
[Noodbevel en 23 arrestaties in Utrecht Overvecht na oproepen tot rellen – NOS](#)
[Coronacrisis leidt wereldwijd tot veel minder criminaliteit – NOS](#)
[Babbeltrucs in coronatijd – Politie](#)
[Corona en veiligheid – Centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid](#)
[Start landelijke campagne tegen huiselijk geweld in coronacrisis – Rijksoverheid](#)
[Drie onderzoeken naar huiselijk geweld in tijden van corona – Verwey-Jonker Instituut](#)
[Kan huiselijk geweld echt stoppen? Kwestie van lange adem – Verwey-Jonker Instituut](#)
[Welbevinden ten tijde van corona – Sociaal en Cultureel Planbureau](#)

Bijlage 3: relevante literatuur over corona (4)

Ondersteuningsmaatregelen, werk & inkomen

Eerste tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid – Rijksoverheid

Coronacrisis leidt tot ongekeerde daling aantal banen – CBS

Meer banen en vacatures in het derde kwartaal – CBS

Aantal nieuwe WW-uitkeringen stijgt minder hard, maar 'piek komt nog' – NOS

Werkloosheid licht gedaald – CBS

Augustusraming – CPB

Coronacrisis: Impact werkgelegenheid Zuid-Kennemerland en IJmond - UWV

Aantal werklozen in juni gestegen tot 404 duizend – CBS

Coronamonitor - Transport en Logistiek Nederland

Inventarisatie van acute personeelstekorten en -overschotten – UWV

Kansrijke en minder kansrijke beroepen – UWV

NOW: Inspanningsverplichting – NL leert door – Rijksoverheid

Monitor schuldhelpverlening in coronatijd – Divosa

Tot 20 procent Tozo-aanvragers gaat richting schuldhelpverlening - BNR

Regeling NOW 2.0 donderdag gepubliceerd – Rijksoverheid

Factsheet aanvragen NOW-regeling 7 juli – UWV

Factsheet aanvragen NOW 2.0-regeling – UWV

Meer dan 65.000 aanvragen voor NOW 2.0 bij UWV – UWV

Algemene informatie over NOW3 (vanaf oktober 2020) – Rijksoverheid

Alles wat u moet weten over de Tozo: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers – Rijksoverheid

Tegemoetkoming schade COVID-19 (TOGS) – Rijksoverheid

Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) – Rijksoverheid

Corona-aanpak: de volgende stap – Rijksoverheid

Bijstand voor zelfstandigen (Bbz) – Rijksoverheid

Monitor Arbeidsmarkt April 2019 – Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Crisis werkt door in bijstandscijfers: stijging tot 625.000 in 2022 – Berenschot

Bijlage 3: relevante literatuur over corona (5)

Woningmarkt

ING Woonbericht: Vertrouwen woningmarkt hard geraakt door coronacrisis – ING

Vraag naar woning overtreft het aanbod, overbieden geen uitzondering. NVM presenteert cijfers woningmarkt tweede kwartaal – NVM Makelaars

Aanbod krimpt, consumenten blijven kopen, prijs verder omhoog – NVM Makelaars

Funda Index Oktober 2020 – Funda

De bedrijfsruimtemarkt gaat onzekere tijden tegemoet – Rabobank

Op welk van de 2.500 winkelgebieden in Nederland is de impact van corona het grootst? – Locatus

Economische krimp tijdens lockdown minder sterk in Nederland dan in België – CBS

Na stikstof en PFAS treft ook corona deze sector keihard – VNO-NCW

Landelijk huurbeleid zorgt voor langere wachttijden en hogere huren – Woonbond

‘Economisch daklozen’ vallen tussen wal en schip – VNG Realisatie

Geen huisuitzettingen en verlenging tijdelijke huurcontracten – Rijksoverheid

Hernieuwde afspraken met verhuurders over maatwerk – Rijksoverheid